

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan sveder, izvenredni nedelje in praznike.
Iznemaj: Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in male oglase 40 vln.,
za uradne razglase 60 vln., za poslano in reklame 1 K. — Pri naročilu
nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knafljeva
ulica št. 5, pritičeno. — Telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 84—	celoletno	K 95—
polletno	42—	polletno	50—
3 mesečno	21—	3 mesečno	26—
1	7—	1	9—

Novi naročniki naj pošljejo v prvič naročnino vredno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje.
Telefon št. 34.

Dopolne sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rekopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Smrt nam grozi!

Rešimo domovino in sebe!

Kdor se obotavlja, je izdajalec domovine!
Prokletstvo zadane njega in njegov rod!

Vsi na obrambo! Vsi na

veliki shod,

ki se vrši v petek 13. junija ob pol 17.
(pol 5.) uri popoldne na Kongresnem
trgu pred Deželnim dvorcem!

V preteči nevarnosti narodne smrti ne po-
znamo razlik med strankami in stanovi!

Zadnja ura blje našemu narodu in
domovini v Parizu!

Razkosati nam hočejo našo drago do-
movino, odrezati nam hočejo žive dele narod-
nega telesa. Vzeti nam hočejo morje, brez
katerega smo obsojeni na politično in gospo-
darsko smrt! Oropati nas mislijo celega Pri-
morja, delov Kranjske, slovenske Koroške,
ne priznajo nam Prekmurja.

Zakličimo s skupnim glasom, da nas
slišijo v Pariz:

Napravite pravičen mir, da te nam
našo sveto zemljo celo, neoskrnjeno! Gorje
nam, gorje pa tudi vam, ako nas priti-
rate v obup!

Jugoslovani v mestu in okolici, prihi-
tite skupaj! Pustite v tem trenutku smrtno
nevarnosti vse posvetne skrbi, pozabite na
vse razlike! Sklicujte pa tudi v vsaki občini
posebej enake obrambne shode!

Kdor se ne brani, ni vreden življenja!

Pripravljajni odbor združ. narodnih strank.

Položaj v Parizu in naša bodočnost.

(Govor poverjenika g. dr. Ravnharia
na torkovem shodu JDS v Ljubljani.)

Častiti zborovalci!

Iz Pariza je prišel glas, da je naša
Koroška v nevarnosti. Čuli smo celo,
da je naša delegacija pod pritiskom
razmer bila prisiljena popuščati ter da
je predlagala, opustivši Celovec in Be-
ljak, neko kompromisno mejo. Glas nas
je povabil, da pošljemo v Pariz depu-
tacije, obstoječo iz predstavnikov slo-
venskega dela jugoslovanskega naroda,
da podpre nadčloveški napor naše pa-
riške jugoslovanske delegacije za pra-
vice našega naroda.

To nas je osupnilo, zakaj živeli
smo do zadnjega časa v zavesti, da
nam je naša severna meja gotova, da
napram Nemcem premagancem ne bo
ozirov, ter da si tu lahko vzamemo vse,
kar nam je bilo v preteklosti s silo ali
goljufijo ugrabljeno. Dobro se še spo-
minjate, da sta nam naša prva delegata
v tujni, dr. Korošec in dr. Žerjav, na
povratku poročala, da imamo na severu
proste roke ter da bode tu naše, ko-
likor pač moremo prebaviti.

„Visoka“ politika.

Ali posega je vmes visoka politika,
ona visoka politika, ki kljub Wilsonu
igra tako veliko vlogo tudi na pariški
mirovni konferenci, politika, ki se izza
dunajskega in berlinskega kongresa ni
ničesar naučila, politika imperijalizma
in kapitalizma, politika, ki gleda v na-
rodih le objekte svoje nenasišne gra-
bežljivosti, v njihovem ozemlju pa ša-
hovo desko, ki na njej poljubno preli-
ka one objekte kot šahove figure. Tei
politiki je prišlo na misel, da je za vsa-
ko ceno preprečiti združitev Nemške
Avstrije z Nemčijo, da je ustvariti neko
podonavsko konfederacijo, (kakor da bi
se olje in voda kar na povelje dala
pomešati), zato da je ščititi Avstrijo ter
jej dajati neke prednosti. In seveda, ta
krčmarjev račun naj plačamo najbližji,
na tudi najslabšeji njeni sosedi — Slo-
venci.

Delo naše delegacije.

Pozivu, da nam je priti v Pariz,
smo se odzvali, ne da bi prav vedeli,
kakšen je položaj in kaj se pričakuje
od nas. Le prezgodaj smo izvedeli —
resnico. Naj pa tu takoj priberim —
dimo se uverili, da naša delegacija v
Parizu zasluži polnega priznanja in za-
upanja, da je neupravičeno, ako se
krivdo neuspehom išče v njej ter da bi
bilo naravnost nepatriotično, ako bi jej
kdorkoli metal polna pod nogo. Naša
slovenska delegata dr. Žolker in dr.
Rybač z vsem štabom sodelavcev in
strokovnjakov sta se z vso vnemo in
izredno požrtvovalnostjo lotila dela,
z vso njima lastno vztrajnostjo in ener-

gijsko branila naše pravice ter odstopila
le takrat, kadar jima stopi nasproti
force majeure. Nič slabšega spričevala
pa ne moremo dati hrvatskim in srb-
skim delegatom, ki jim je naša stvar —
lastna zadeva. Ni krivda naše delega-
cije, ako smo v Parizu brez zavezni-
kov. Krivda leži v onih, ki bi jih hoteli
imeti za zaveznike. Pa se nam odmika-
jo. Za gardinami nam še govore o liu-
bezni in prijateljstvu, toda kadar je na-
stopiti v javnosti, nam zašepčejo: grüß
mich nicht unter den Linden. Vsaki za-
stopa le svoje koristi, išče prijateljstva
z veselilami in se boji kompromitirati
in izgubiti na lastni veliavi, ako bi ho-
dil po krompir k naši žerjavi.

Naša delegacija ima torej silno te-
žavno stališče. Tem težavnije, ker
onih pet vrhovnih sodnikov sedi tako
visoko, da jim niti v obličje gledati ne
moreš, čim se jim skušaš približati. Po-
svetujejo se in sklepajo le med seboj,
ne da bi dotičnika, za katerega interese
gre, zaslišali ali obravnavali z njim. V
vsem času je bila naša delegacija le šti-
rikrat dana prilika, da je pristopila
pred visoki sodni stol ter da je tam
smela obrazložiti svoje zahteve. Sod-
niki so poslušali nemi, ne da bi kaj
vpraševali ali pa celo, da bi izrekli svo-
je lastno mnenje, nakar bi se zadeva
obrnjavala kontradiktorno. Poslušali
so in ko je naš delegat izrekel zadnjo
svojo besedo, so ga milostno odpustili,
ne da bi dali vedeti, je li kaj vtisa in
kakšen vtis so nanje napravila njegova
izvajanja.

Delegacija mora torej le po stran-
skih poteh doznati, kaj se obravnava
in sklena v visokem svetu četvorice ali
deseterice ter v njihovih komisijah.
Največkrat mora iz časopisa, s čita-
njem med vrsticami dognati, da je bila
na vrsti naša zadeva in kaj se je skle-
palo o njej.

Koroška.

Po takem stranskem kanalu je naša
delegacija nekaj dni prej, predno se je
moralala izročiti pogodbu Nemški Avstri-
ji, dospela vest o usodi Koroške.
Izvedela je, da se je na Koroškem —
ustvarila takozvana celovška kotlina,
basin de Klagenfurt, ki naj predstavlja
neko ekonomsko in zemljepisno enoto.
Na jugu mejl ta kotlina s Karavankami
ob kraljestvo SHS, ki se mu brezpogoj-
no priznava samo Jezersko in Meži-
ška dolina. Ob Karavankah torej naj
teče naša severna meja! V tej Celovški
kotlini, čije severna meja teče od Kene
preko Wernberga, med Celovcem in
St. Vidom čez Olino na Steinbruchko-
gel, čez Krko na Speikkogel, Sanalpe,
Hühnerkogel in preide severno Labuda
na štajersko mejo, v tej takozvani
kotlini izvrši onih pet veselih neke
vrste plebiscit. Neke posebne vrste.
Njena komisija naj namreč na licu me-
sta poizveduje, je li prebivalstvo
cele te kotline daje prednost (préférence
manifestées par les habitants), da
bi bilo združeno s tem državo; ako

sklepi te komisije konstatirajo izrecno
željo (le désir formel), da hoče prebi-
valstvo biti priključeno naši državi, te-
daj si velesila pridruži pravil-
co, zadostiti tej želji (se réserver le
droit de donner satisfaction à ce désir).
Tako torej! V tej kotlini, ki šteje po av-
strijski statistiki, seveda brez Jezer-
skega in Mežiške doline, 55.000 Slove-
cev, pa 61.000 Nemcev, hočejo velesile
izprašati voljo naroda, onega našega
naroda, ki stoji pod znanim terorjem
nemške birokracije in uprave in ki so
ga zadnje nemške grozovitosti povsem
zbegale in oplašile. Kakšne odgovore
bo dajal ta narod komišli, v kateri bi
si prilastil glavno besedo zaveznik
Nemcev, Italijan — si je lahko misliti.
In ta narod bi celo moral vedeti, da bi
komisija, tudi če bi se on po svoji ve-
čini izrekel za Jugoslavijo, lahko pri-
sodila Celovško kotlino Nemški Avstri-
ji. Koliko je junakov, ki bi si ob takim
položaju odkrito upali izreči pravo svo-
jo voljo in željo?

Jasno je bilo takoj, da je Celovška
kotlina do Karavank izgubljena za nas,
ako ostane pri tem sklepu četvorice. Iz
te strašne nevarnosti je naša delegacija
iskala izhoda in mislila ga je najti s
tem, da je potegnila neko kompromisno
črto od Blaškega jezera ob Dravi čez
Vrbsko jezero pod Celovcem ob Krki
navzgor, obsegajoč velikovski okraj
doli do Labuda ter predlagala, naj se
nam da vse ozemlje pod to črto brez
plebiscita, zato pa Celovec prepustimo
Nemcem brezpogojno.

Tak je bil položaj, ko smo mi do-
speli v Pariz. Svet četvorice o kompro-
misnem predlogu še ni sklepal, a naša
naloga naj bi bila, da s svojim posredo-
vanjem podpremo predlog naše dele-
gacije. Ogorčeni v svoji notranjosti za-
radi kakšnega kompromisa z Nemci, smo
se podali v Pariz, a sprito danemu po-
ločaju smo kmalu uvideli, da ne kaže
drugače, kakor zaenkrat pristati na
predlog. Četudi smo uverjeni, da pari-
ški mir ne bo izrekel zadnje besede ter
da bo bodočnost čisto gotovo prinesla
korekturo, vendar smo si prav tako
svesti, da je vse kaj drugega, naše kre-
menite Krajevce prepustiti italijanski
naboblasti, ali pa mehkega koroškega
Slovenca izročiti Nemcem, ki bodo iz
njega v najkrajšem času zmglsili nem-
ško testo.

Izvedeli smo, da so Francozi in
Angleži pripravljeni, podpirati naš
predlog, ne tako Amerikanci, ki so se
z njim lastno trdovratnostjo zagrizli v
— celovški basin kot celoto. Izhodišče
temu njihovemu naziranjju je iskati v
prosluli ekspediciji colonela Milesa in
njegovega pobočnika Kinga. Amerikan-
cem, ki so se takrat bili ponudili, na-
praviti premirje ter povleči neko de-
markacijsko črto med nami in Nemci,
smo zaupali, da bodo to storili nepri-
stransko in pravično. Danes vemo, da
temu ni bilo tako, da je bil to dolgo pri-
pravljen coup, nas okaniti za Koroško.
Milesa je na njegovem potu po Koro-

LISTEK.

O ženski realni gimnaziji.

Ze na ustanovnem zborovanju ju-
goslov. dem. stranke je predlagal refe-
rent o ženski vzgoji in ženskem šol-
stvu resolucijo na občinski svet ljub-
ljanski, da se preosnovi mest. dekl. li-
cej v žensko realno gimnazijo. Reči
moram, da ta resolucija ni šla običajno
pot mnogih drugih, ki izginejo brez sle-
du v papirnem košu, ampak občinski
svet ljubljanski se je bavil z vsebino
one resolucije in naročil na merodaj-
nem mestu, da se izdela za žensko re-
alno gimnazijo potreben in podoben
učni načrt. Tudi to naročilo se točno
izvršuje, beseda je postala kri in me-
so, učni načrt za žensko realno gimna-
zijo bo kmalu izdelan in predložen. Po-
treba po preosnovi brezrednega liceja
je velika. Kdor ne verjame, naj vpraša
pri starših ali pri učitelstvu liceja, ki
se je moralo — kakor za zatožni klopi
— zagovarjati napram učenkam in sta-
rjšem, če so prišli z obupnim vprašanjem,
kam naj dajo svoje gojenke po lic. ma-
turi, ker jim je bila pot povsodi zapra.
Izkazalo se je torej, da je ustanovitev
liceja svoječasno sicer odgovarjala to-
ku časa in da smo korakali na polju
ženske vzgoje na moderni poti, toda
jasno je pa tudi, da licej prekinati ni

več odgovarjal potrebam našega
naroda in da moramo misliti na njega
preustroj. In baš v znamenju tega sto-
jimo. Občinski svet ljubljanski bo imel
v eni prihodnjih sej gotovo priliko, da
se bo bavil s predloženim učnim načr-
tom za žensko realno gimnazijo in bo
lahko sklenil, zadnjo že s prihodnjim
šol. letom ustvariti. Tehnično bo to, pri
količjak dobri volji kompetentnega fak-
torja in vključ temu, da je licej nasta-
njen v prostorih internata „Mladike“
vendarle mogoče. Tudi eventualnemu
pomanjkanju učitelstva tekom časa se
bo dalo priti v okoliščini temu, da
igra to dejstvo danes precejšnjo vlogo.
Da pridemo k stvari:

S šol. letom 19/20 se opusti I. razr.
liceja; na novo sprejema v I. razr. li-
ceja torej ne bo več. Vsako naslednje
šol. leto se opusti potem sukcesivno po
en razred od spodaj navzgor, tako da
da po preteku petih let licej popolnoma
preneha. Na tak način ima vsaka go-
jenka, ki je vstopila v ta zavod na po-
dlagi tozadevnega lic. štatuta pravico in
možnost, da licej dokonča. Po tem
predlogu bi torej imel ljublj. licej v pri-
hodnjem šolskem letu le še razrede II.
do VI.

Mesto odpadlega I. razreda liceja
pa stopi I. razred ženske realne gim-
nazije, ki bo osemrazredna. Deklice
se bodo sprejemale v ta razred na po-
dlagi sprejemne izkušnje, ki bo po na-
novjših naročilih VII. šol. sveta obse-
gala vse one predmete, ki so bili predpi-
sani za sprejem v srednje šole pod su-

str. režimom, seveda nemščina izvze-
ta. Učni načrt za žensko realno gimna-
zijo se mora zaenkrat naslanjati še na
onega moških realnih gimnazij. Za-
kaj? Bila bi sicer prilika sedaj, ustvari-
ti nekaj povsem novega glede učne-
ga načrta; vendar čas zato še ni pov-
sem zrel. Prav nič se ne da še reči,
v katerih smernicah se bo gibal razvoj na-
šega naroda; preveč pa esperimentirati
z mladino in poizkušati ni dobro in
nezdravo načelo pedagogike. Vrh u-
ga tudi še tozadevna anketa ni izrek-
la svojega poslednjega mnenja o vzgoji
in pouku naše mladine, ki mora imeti
vendar za vsa tri plemena saj v glav-
nem nekaj skupnega. Tudi vprašanje
koedukacije še ni rešeno: Vzroki, ki
govorijo za to, da se naslanja za enkrat
vzgoja in pouk ženske mladine saj v
glavnih potezih še vedno na ustroj do-
sedaj obstoječih zavodov.

Vendar pa kaže učni načrt za žens-
ko realno gimnazijo nekaj razlike od
onega za moške gimnazije. Velike tež-
koče pri učnem načrtu delajo različni
jezik. Predvsem bo posvečeno ma-
ternem jeziku toliko številu ur, da
bo vsaka gojenka zlasti na podlagi to-
zadevnega ljudsko-šolskega pouka, la-
hko docela obvladala materinščino. Mo-
derni jeziki, ki se bosta poučevala fa-
kultativno, to je, gojenka izjavi pri vstopu
v ta, kateri predmet se odloži, sta
francoščina in laščina. Ta dva
jezika se bosta poučevala že s prvimi
razredom, tako da bo naša nekdanja
svinčena za blaženo nemščino od-

staj naprej bolj prežeta po romanski
kulturi in ne bo imela prilike toli nem-
škutariti kakor pred vojno. Kot tretji
jezik pride v moštven latinščina.
Mislim, da je izven debate potreba la-
tinščina tudi na ženski gimnaziji; seve-
da sem za znatno skrajšanje ur v tem
jeziku, zlasti napram ginazijcem, tako
da, če predpisuje nov učni načrt 42 te-
denskih ur latinščine za cel moški za-
vod, naj bi deklice cele gimnazije imele
tedensko morda samo polovico teh ur.

Povsem needin pa so kompetentni
krogi glede nemščine. Mnenja bi bil,
naj se vpelje nemščina v III. razredu in
naj se ji odmeri toliko število ur,
morda po 16 ur na teden od III. do VIII.
razreda, da bo na podlagi v njih prede-
lane tvarine posameznikom mogoče,
graditi po svoji potrebi naprej, zlasti
pozneje izven gimnazije. Sicer se pa
mora kmalu pokazati, v koliko bo nem-
ščina potrebna ali ne. Od V. razreda
naprej se bo nadalje poučevala tudi
srbohrvaščina. Kar se tiče ostal-
ih predmetov: zgodovine, zem-
lepisja, matematike, fizike,
kemije ostanejo ti v istem obse-
gu kot na moških gimnazijah; umevno;
če hoče biti žena enakopravna in eko-
vredna moži, mora tudi tu isto stvarno
obvladati kakor moški. Pri prirodopis-
ju bi kazalo polagati važnost na
higijeno. Propedeutika naj bi
se poučevala samo v VIII. razredu brez
tiste, suhoparne logike. Pri risanju
se ožira učni načrt za žensko realno
gimnazijo seveda pred vsem tudi na

geometrijsko risanje in na
opisno geometrijo. K obveznim
predmetom spada nadalje tudi telo-
vada, ki bodi, in tu se zopet ločimo
od učnega načrta za deške gimnazije,
obvezna skozi vseh osem razredov po
dve uri na teden; to pa radi tega, ker
ima deklica vseskozi manj prilike, gi-
bati se na prostem kot deček. Obvezen
predmet za ženske naj bo tudi ročno
delo, vsaj na spodnji gimnaziji. Spo-
minjam se, kako dobro mi je služilo
ne le v gimnaziji ampak tudi pozneje
na visoki šoli, ko sem si znal zakrpati
hlače sam in si prišiti gumb. Koliko
bolj umestno, naravnost nujno potrebno
bo za naše deklice, da si bodo drobna-
rije popravile same, ker, ne oziraje se
na vse druge okoliščine, marsikatera
gojenka ne bo vstanu, dati popraviti
vsako malenkost šivili.

To bi bile glavne in vodilne misli
k načrtu za žensko realno gimnazijo.
Z ustanovitvijo te in z opustitvijo liceja
pa nastanejo nove potrebe: Kam z dek-
leti, ki ne bodo šle v realno gimnazijo?
Kako omogočiti sedanjim licejcam pri-
stop na gimnazijo brez silnih obstoječih
težkoč? Kako bo z gospodinjstvi šola-
lami ali tečajji? Eno glavnih vprašanj
pa se tiče seveda finančne strani: Če
šolstvo ne bo podpržavljeno, kje naj
vzame občinska blagajna vire, da bi no-
sila tako ogromne stroške za vse te
vrste novih tipov in šol? O tem enkrat
prihodnjik.

škem spremljal profesor Ehrlich in ta nam je že takrat poročal, da se je naše ljudstvo sicer obnašalo vrlo zadovoljivo, tako da bi nepristranski sodnik čisto gotovo nam prisodil pravico; toda vse obnašanje Amerikancev je nani napravo vrtil, kakor da je tisto proizvedeno je navedeno, v resnici pa da sta svoje razsodilo imela že v žepu, namreč Dravo kot demarkacijsko črto. Ob tej domnevi smo takrat posredovanjem Beograda in Pariza preprečili izrek razsodila. Danes vemo, da se je to razsodilo glasilo še vse drugače, ne Drava, ampak Karavanke bodijo demarkacijska črta in seveda naša bodoča meja. Šampanjec v Gradcu in nemške demarvirge so priborili Nemcem ta uspeh! Takrat smo bili preprečili izrek, toda Amerikanci so bili enostransko od svojega človeka podučeni, odtod — basin de Klagenfurt.

Svoje delo v Parizu smo torej morali zastaviti pri Amerikancih, da jih podučimo o resničnem položaju ter da jim izpodbijemo vse predsojce. Težavno delo je bilo to pri teh ameriških ekspertih profesorjih, ki niso vajeni odnehati od izrečene besede. V vzajemnem delu z našo delegacijo se nam je posrečilo doseči nekaj uspeha.

Severna meja.

Čez nekaj dni smo dobili v roke že drugačno besedilo pogodbe. V tej pogodbi o južni meji s Karavankami ni več govora, ampak omenja samo še severno mejo celovškega ozemlja (région de Klagenfurt), ki je zajedno zamešljena kot severna meja naše države za slučaj, da se prebivalstvo tega ozemlja izreče s plebiscitom za nas. V posebnem členu pogodbe so določene modalitete plebiscita. Ozemlje se stavlja pod upravo lige narodov. Nemška vojska in višji nemški uradi morajo zapustiti ozemlje, drugi uradi ostanejo. V dobi šestih mesecev se izvrši glasovanje.

Za to besedilo smo izvedeli dne 28. maja in naslednjega dne so je nameravali v slovesni seji sporočiti nam kakor vsem zaveznikom. Že 30. maja so mislili to pogodbo predložiti Nemcem. To se je preprečilo na ta način, da je, kakor znano, Bratjanu v imenu vseh manjših sil zahteval, da se jim mora dati prilika, proučiti pogoje ter nanje odgovoriti. Na to so pristali ter odgodili predložitev pogodbe zaveznikom na nedeljo 1. junija, Nemcem pa na torek 3. junija.

S tem smo dobili časa, da smo vzajemno z delegacijo nanovo pričeli obdelavati vse merodajne čimbele. Izvedeli smo, da je teritorialna komisija pod predsedstvom Tardieuja že pristala na našo kompromisno črto, da je pa svet četvorice sklep zavrgel. Blizal se je dan, ko so nameravali Nemcem predložiti pogodbo, a tedaj je naša delegacija dala sporočiti, da se ne udeležijo te seje, ako ostane besedilo pogodbe glede Koroške neizpremenjeno. To je izdalo, zakaj dotični odstavek so v zadregi kratkoma črtali ter izrekli, da je končna formulacija še pridržana — *réserve*.

»Tempe«, oficijozno glasilo francoske vlade, pa je prinesel dne 4. junija članek, v katerem je zagovarjal našo kompromisno črto, pod katero naj se vrši plebiscit ločen od onega nad to črto.

Plebiscit?

Prezident Wilson je v avdijenci, ki nam jo je dovolil 5. junija, izrecno pristal na delitev celovškega basina, kakor ga je tako sam nazval, vztrajal pa na plebiscitu, ki naj se predvsem izvrši pod kompromisno črto. Čim prebivalstvo tega dela izrazi svojo voljo, da hoče ostati pri naši državi, potem se izvrši plebiscit tudi v drugem delu nad kompromisno črto, tako da se Celovcu da prilika, izreči se, hoče li k Jugoslaviji, ali ne. Naši ugovori so se obračali proti plebiscitu sploh, čemu plebiscit na ozemlju, ki je celo po avstrijski lažnivi statistiki pretežno naše in čemu plebiscit tu na naši najslabši točki, dočim ga nam na pr. napram Italijanom ne dovolijo.

O politični legi kraljevine SHS.

Naj se mednarodnopravne razmere po veliki vojni urede kakorkoli, toliko je gotovo, da bode še vedno obstajala potreba, da se posamezne suverene nacionalne države, ki so nastale na razvalinah historičnih polinacionalnih, medsebojno tesnejše sklenejo. Upamo, da se človeštvo vendarle vedno bolj približuje idealu, da naj vlada v razmerju med narodi-državami načelo pravičnosti, enakopravnosti in bratske zavesti namesto dosedanjega prava surove brahijalne sile močnejšega. Ali — ne ujdajmo se iluzijam; zavedajmo se, da je to bržkone za enkrat še ideal; človeštvo na svoji današnji kulturno — civilizacijski stopnji bržkone še ni tako visoko, da bi mogli upati, da se to novo etično naziranje mednarodnopravno res ne neposredno v naši dobi realizira. Države — narodi bodo morali najbrže za nekaj časa še sklepati zveze v obrambo pred eventualnimi napadi in si za vsak slučaj varovati svoj nacionalni teritorij in svojo neodvisnost.

Poleg tega pa je treba imeti posebej še pred očmi, da preživlja evropski Vzhod — in zvrven spadam pač tudi mi — ravno sedaj s svojo nacionalno osvoboditvijo in s konstituiranjem nacionalnih držav svojo revolucionarno dobo. Kakor vsaka, je pač tudi naša polna prehodni težav, stresajev in kriz ter je pač prenasršena interesnih nasprotij. Predočimo si samo, s

Svet četvorice stoji torej na stališču, da je smatrati Celovško kotino kot celoto, da naj prebivalstvo s plebiscitom odloči o državni pripadnosti te kotline, da je pa dovoliti ločeno glasovanje pod našo kompromisno črto in nad njo. Glede uprave in načina plebiscita je svet četvorice bil manjvaga, da naj se kopirajo določbe, tičeče ozemlja Sare. Ko smo v petek odhajali, je teritorialna komisija dobila nalog, da naj v tem smislu izdela poseben statut glede uprave in plebiscita. Komisija pa se dela ni lotila, ampak je v našem smislu izrekla pomisleke proti taki ureditvi zadeve. Medtem smo s svoje strani izdelali načrt za plebiscit ter ga predložili za slučaj, če že mora priti do plebiscita. Ne bojimo se plebiscita, a plebiscit mora biti tak, da je v resnici izraz svobodne in iskrene volje narodove.

Dolgotrajno je to poročilo, toda še ne poda verne slike vsakega položaja, in dela ni truda, da se doseže vsaj mrvico. Zanimivo bi bilo poročati o intervencijah pri enem in drugem referentu, o medsebojnih konfliktih med temi in o raznih intrigah, ki na so itak privelek vsake diplomatične akcije. Tako je na pr. prav glede Koroške vsak trenutek opaziti dolge prste italijanske v naši štrni. Delali so se celo naše prijatelje ter izrekli pripravljene, podpirati naš kompromisni predlog, toda — proti kompenzaciji. Ta kompenzacija ni obstajala v nič manjšem, nego v naši bolniški železnici, torej da bi mi žrtvovali Bled in Bohinj. Sleherni dan nam je prinesel novo situacijo in novo komplikacijo.

Zasedenje.

Povsem novo situacijo glede Koroške je ustvarilo zasedenje Celovca s strani naših čet in pravomočno sklenjena pogodba med nami in Nemci glede okupiranega ozemlja. Kaj bo rekel Pariz na to? Eno besedo je že bil izustil, ko je dne 31. maja brzojavil v Beograd ukaz, da se morajo naše čete umakniti preko južne meje (?), nemške pa preko severne. Ta ukaz je postal obsoleten, ko je padla ona južna meja, ki o njej v pogodbi z Nemško Avstrijo ni več govora. Ta ukaz, ki je bil splošno znan, more veljati tem manje, ker so Nemci vzlic temu podpisali pogodbo za premirje. Toda tudi tu se je pokazala italijanska intriga, ki je Nemce skušala prepričati, da jih podpis na pogodbi ne morejo vezati. Nemci so nam to že sporočili, preklicali svoje podpise ter baje tudi že dejansko kršili premirje. Na to bo samo en odgovor, odgovor, ki ga bode dale naše vrle hkrabre jugoslovanske čete.

Rešitev je v nas samih.

Pariška konferenca je nas naučila marsičesa, predvsem tega temeljnega nauka, da je najboljša zaveznikštvo lastna moč in lastna sila. Bodimo silni in močni. Krepmo svojo telesno, kulturno in moralno snago; vzbujaali bomo respekt pri vseh svojih sosedih. Močnega se boje in ker se ga boje, ga tudi spoštujejo. Da bi imeli mi za seboj svojih tristo-tisoč bajonetov, kje je tista Piava, ki bi mogla zadržati naše napredovanje.

Tu leži nauk za bodočnost. Ne kličem na novo vojno. Jugoslovani imamo srečo, da posedujemo krasno in bogato svojo zemljo, polno naravnih bogastev in ta zemlja leži ob morju na enem prvih svetovnih izhodišč Evrope. Smo na najvažnejšem prometnem križišču, poklicanem, da posreduje med orientom in okcidentom. In to je v tem momentu naša »nesreča«. Vse sega po tej zemlji, od juga in severa si tu podajajo grabežljive roke. Pariška konferenca je izgubila svoj vzvišeni poklic, a mi smo preslabi, da bi se v trenutku mogli upreti »visoki politiki« moči in nasilstva. Kakor prezident Wilson, ki skuša danes iz razvalin svojih načel rešiti, kar se rešiti da, upiramo tudi mi oči v bodoči razvoj stvari. Pariška konferenca ni temu razvoju postavila nobenega mejnega kamna. Obetajo si mnogo od »lige narodov«, toda rečem, da ta liga

je martvostna deča, nje bode samo zveza gotovost teh narodov in ne bo reprezentalna prave volje narodov. Naš apel gre do demokracije in narodov. Svetovna vojna je vzela kvisku demokracijo in svet. Te ni mogoče več zatreti. Pride čisto gotovo trenotek, ko ostane zmagovalnik. Paris bode opravil manje kakor samo politično delo, ker ne samo, da je demokracijo idejo, ki se predvsem srečali v načelu samoodločbe narodov, začasno udušili; pustil je odprtih vse polno nereših vprašanj. Naj se ne varamo, tam v vzhodni Aziji je na preži Japonska, ki so jej v Parizu dali mesta na faulitel-les velesil, kjer opazuje, posluša in — molči. Toda en prostor je nezaseden, tam kjer bi morala sedeti velesila slovenska. Velike Rusije ni v Parizu, in gospodje si domišljajo, da bode brez nje ustvarili kaj dokončnega. Ni več daleč čas, ko stopi na plan nova demokratska Rusija; tedaj pa se, bi sklenil nov mir, mir pravice in resnice, mir demokracije sveta. Tedaj ne bode odločevala nobene kotline in nobeni baseni po nobene strategične meje, odločevalo bode ljudstvo, ki živi na teh zemljah. Tedaj pa popeljemmo svojega vladarja na Gosposvetsko polje in narod ga ustoliči s klicem: živel vojvoda slovenski!

Dr. Fran Windischer:

O potrebi tesnega gospodarskega zblizanja med Švico in Jugoslavijo.

I.

Ni moč dovolj s poudarkom naglašati potrebo, da mora politični osvoboditvi slediti v naši domovini, ki ima ogromne razvojne možnosti, gospodarske oprostitev. Trgovska, industrijska, kreditna emancipacija mora v gospodarskem oziru biti naš jasn cilj. Vodniki tega aksioma ne smejo nikdar pozabiti. Robovanja se moramo otresti, braniti se treba že od početka, ko se zgraja nova država, ne le političnega varuštva, ampak tudi vdnianja v gospodarsko celotstvo. Več kot težko je porušiti v trgovini in v gospodarskem življenju stare zveze, izvirajoče iz sužnje preteklosti, namah, zakaj vztrajnost, stara znanstva in prijateljstva, oprta na skupni dobiček posameznikov, komodnost, nepoučenost, neznanje, privzetojena nagnjenja prerada navajajo praktičnega človeka, ki rad izrabi izpred oči velike interese skupnosti, misleč naravno na svojo trenutno korist, da bi navzlic vsem preobrnjam v fundamentu zopet prišel na stari metodi pred vojsko. Ne govorimo tako v ta namen, da bi netili nacionalno sovraštvo, ali proti čemur treba nastopati z vso neizprosno odločnostjo, je nevarnost, da zapade naše mlado gospodarstvo zopet v spono stare gospodarske sužnosti. Stremiti moramo za tem, da si po najboljši možnosti obdržimo svobodno možnost izbira inja in odločanja pri nabavljanju blaga kakor tudi tedaj, kadar bomo iskali kreditne opore izven svojih meja. Ne bom zavračal, kupiti blaga na Dunaju ali v Milanu, če je zame ta nabava najugodnejša. Upirati se pa moram nesrečnemu položaju, da bi moral kupiti na Dunaju ali v Milanu, ker drugače ne morem ali pa — še slabše — ne z nam. Bojazen, da bi postali pripravna kolonija v Evropi za Italijane, ni majhna. Po svojih glasilih, ki so manj previdna kakor Corriere ali Secolo, so odkrito s staro beneško neramnostjo kričali, da jim po brezprimerni zmagi gre pri rešitvi jadranskega vprašanja za to, da bi mogli, izključivši vsako konkurenco, eksploatirati naše dežele po svoji volji: trgovski svetilgozim. In na Dunaju je zvozniki dr. Schumpeter tolažil kupčički avditorij že ponovno, da je Dunaj s svojo obilno inteligenco in kapitalno silo polkan tudi po razpadu politične hegemonije obdržati vodilno mesto v gospodarskem življenju novih nacionalnih držav, zlasti Jugoslavije. Dunajski fi-

nančni minister vidi bodočnost v taki luči, da bode veliko trgovino imeli v rokah za naše dežele na Dunaju in v Nemški Avstriji tam da bode trgovski rob kakoli pot, tam fabricirali, pri nas deli na Balkanu (!) bomo kvaletno kupovali, češ, da drugače ni mogoče. Na jugu da rabijo tu kredit za investicije, zanj da bode skrbela dunajske banke in dunajska deviza bo zopet zblestela. Od severa in juga se torej delajo načrti za gospodarsko eksploatacijo naših deviških dežel, ki so jim Lahi že pred vojsko rekli »terra verde«. Tako je prej bilo, ta položaj, nevreden mladega in stremečega naroda, se ne sme zopet vrniti ali vsaj ne ustanoviti pri nas. Na nas bode, da pokažemo svojim sosedom na severu in jugu, ki nas še vedno smrtno sovražio in po svetu grdijo ter so prijazni le, če nas rabijo, da si znamo pomagati tudi brez njih in da bomo jemali pri njih le, kadar bo nam prav. Za enkrat smo pretežno agrarna država, izvažali bomo odvišne kmetijske pridelke ter uvažali nepogrešne fabrikate. Pri tem pa si iščimo kupčičskih prijateljev tam, kjer za nas ni nevarnosti za imperialistično uveljavljanje. Evo Vam Švice, ki je trgovsko in industrijsko visoko razvita, zelo množna, na drugi strani pa rabi nujno agrarne produkte, ki bodo pri nas za eksport na razpolago obilno. Švicarski gospodarski krogi se živo zanimajo za nas in so preverjeni, da so za Švico in Jugoslavijo dani sedaj naravni predpogoji za živahen gospodarski promet. Ponovno smo že opozorili na potrebo našega tesnega gospodarskega zblizanja s Švico in smo priporočali neodložno ustanovitev oficijalne trgovske jugoslovanske reprezentance za Švico. Švicarski gospodarski krogi prav sedaj živahno zahtevajo od svoje vlade neodložno ustanovitev švicarskega poslanstva v Beogradu. Prepričate se iz naslednjega članka, objavljenega v »Journal de Genève« 2. junija pod naslovom »Notre représentation diplomatique a Belgrade«, kako sodi Švica o Jugoslaviji in kako utemeljeno smo zahtevali, da se osnuje v Švici jugoslovanska trgovska reprezentanca. Članek slove:

II.

»Journal de Genève« o Jugoslaviji. »Ni še znano, kakšne korake je ukrenil Zvezni svet glede reprezentance Švice v novostanovljenih državah, tako v Poljski in čehoslovanski republiki. Tudi ni še znano, kako bo rešeno to vprašanje glede balkanskih držav, zlasti glede novega kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki je bilo priznано od Zvezne vlade v začetku letošnjega leta. Legacija Srbije, akreditirana v Bernu tekem vojske, je sedaj postala legacija kraljevstva SHS in zastopa v tej lastnosti interese nove države v naši deželi. Zanimivo je navesti na kratko razloge, ki bi mogli privedi našo švicarsko vlado do ustanovitve zastopstva v Beogradu, ki postaja po svoji legi v centru balkanskega polotoka ter kot križišče velikih železnic Trst - Carigrad in Budapest - Solun mesto največje važnosti, trgovsko in industrijsko mesto prvega reda. Večkrat čujemo, da je švicarska diplomacija »trgovska diplomacija«: ta oznaka, deloma upravičena, ali pač mogla biti demantirana po faktih, ako bi zanemarjali, poskrbeti čimprej mogoče za primerno zastopstvo v Jugoslaviji. Na vsak način tako govorijo švicarski in srbski trgovci in industrialci, v tem zmislu se čujejo tudi glasovi gotovih vodilnih krogov teh dveh držav. Zavešava se kar moč tesno zblizanje v duhu medsebojne podpore in obojestranskega zaupanja. Kraljevstvo SHS šteje sedaj 12 milijonov prebivalcev. Osvobojeni kraji so dajali zelo močen del našega importnega kontingenta iz stare Avstro - Ogrske. Od tam bi mi dobivali po izobiljšanju železniških zvez žito, tobak, sadje, živino, perutnino, jalec in veliko število mineralnih produktov kakor baker, arzenik in svinec. Ki jih sedaj skoraj vobče ni več na našem trgu. Jugoslavija, tako bogata mi-

neralnih in poljskih produktov, je nasprotno razmeroma zelo malo industrijska. Tvorilski produkti so tam redki, ali pa jih sploh ni dobili. Ta kritični položaj se bode komaj izpremenil v bližnji bodočnosti. Le v razbitih in docela sovražnih deželah kakor Nemški Avstriji, Ogrski in Nemčiji si bo mogla vlada ali srbski zasebniki nabaviti nepogrešno blago v slučaju sile. Sile prijateljskih držav Rusije, Romunije so pri kraju. Zveze z Grčijo so še za dolgo porušene. Italija pa, tudi če bi mogla, za enkrat vsaj ni razpoložena, pogajati se z državami, katere še ni priznala. Francozi, Angleži, Amerikanci jim ne morejo priti v pomoč v zadostni meri deloma vsled pomanjkanja zalog deloma radi transportnih težav deloma zaradi znatne oddaljenosti in pomanjkanja delovnih sil, dokler ne bo dalje segla demobilizacija. Le Švica, ki ima z Beogradom zvezo po avstrijski črti Buchs - Gracac - Zagreb in po laški Benetke - Trst - Zagreb more eksportirati v Jugoslavijo od dne do dne lažje. Švica je sedaj ena najproduktivnejših dežel; ona ima znatne zaloge in se prehranja zlahka. More se torej reči, da se ti dve državi izpopolnjujeta druga drugo ter da se obojestransko more le pridobiti, ako se intenzificira blagovna izmenjava. Iz navedenega vidimo, da smo sedaj za Jugoslavijo edin mogoči dobavitelj in kupec. Ne da bi se povzpeli do trditve, da je Švica s svoje strani v istem položaju, ni težko izračunati si, da je v našem elementarnem interesu, da zavzamemo častno stopinjo na tržišču, ki nam je tako na široko odprto. Posebne važnosti je torej, da pride brez odlašanja do odločitve vprašanja o ustanovitvi našega neodvisnega zastopstva v Beogradu. Takojšnja je vsaj sodbja onih, ki poznajo obojestranski položaj teh držav. Tako je tudi želja odličnih srbskih osebnosti, ki poznajo našo Švico in jo ocenjuje pravilno. Privatna iniciativa, ki je že pridno na delu, mora dobiti oporo po dobro organizirani javni instituciji, ki bo dala zaupanje krogom, ki še niso dovolj informirani. Neprimerno je konstatirati, da Švica, ki ima poslanika v Madridu in Buenos Aires, nima še poslaništva v državi, s katero bo v kratkem imela preživljajo kupčičske zveze. Te zveze upravičujejo v polni meri ustanovitev posebnega poslaniškega mesta in ne le nekeke »filijalke« poslaništva, čigar sedež bi bil morda v Bukarešti, Carigradu ali kje drugod. Tako šepava rešitev bi nudila preveč neprikljen in daje premalo jamstva za uspeh, da bi mogla prihajati v poštev. Je takoj jasno, da bi sigurno kompromitirali naše interese v teh različnih državah, ki imajo zelo različne vidike, da celo popolnoma nasprotno. Takega dela ne more zmagovali hkratu isti poslanik. Ne bo težko najti pri nas moža, katerega osebno stališče in pa njegovi poslovni stiki designirajo za jedno ali drugo mesto. Vsako teh mest ima svojo važnost, nobeno pa se nam n zdi, da nima tolike važnosti kakor mesto našega poslanika v Beogradu, stolici kraljevstva SHS. Vsi oni številni, ki računajo z bližnjo odločitvijo naših oblasti, pričakujejo nestrno tako rešitev, ki bode ustrezala kar najbolj interesom obeh držav. Kratkoma ustanovitev švicarskega lastnega poslaništva v Beogradu je potrebna, vpoštevajoč v tem članku navedene fundamentalne razloge in pa kot odgovor na prijateljski čin Srbije, ki nam je poslala za vojske svojega poslanika v Švico, najprvo gospoda M. Gručca in potem gospoda M. Jovanovića.

Sedaj bo pač jasno dovolj, kako potrebna je obratno za nas oficijalna trgovska reprezentanca v Švici, ki pozna podjetnost, delo in pridnost ter ji je tuj vsak imperializem.

Spominjajte se zaklada „Slov. sokolske zveze“.

roštvo, da bomo še dolgo, dolgo Nemce šteli med svoje najhujše nasprotnike.

Enako ni dvoma, da ostanejo Madžari nasprotniki. Res da bodo kot kontinentalna država iskali dohoda do morja in da bi jim najboljšega nudili mi, ali to še ni razlog, da bi hoteli živeti z nami v odkritosrčnem prijateljstvu. Agrarna država bomo mi in oni; gotovo je, da pomeni zanje težko gospodarsko odvisnost, ako so navezani na naša prometna sredstva za eksport svojih produktov, zato bi jim bila zveza z industrializirano Nemčijo pač ljubša. Dalje tudi tu ne pozabimo na veliki politično - psihološki moment: mi smo jih pahnili z visoke dosedanje pozicije, jim vzeli prost dostop do morja ter jim raztržali njih tisočletno državo. Ne verjamem, da bi po današnji katastrofi opustili misli na restitucijo svoje prejšnje pozicije. Verjetno se mi zdi, da bodo iskali zaveznikov zoper nas, da si ob ugodni politični konstelaciji izboljšajo svoj položaj. Opozarjam pa, da ni treba, da bi šla madžarska pot do morja ravno čez Hrasko: nič slabša bi ne bila zveza preko slovenskega ozemlja. Mi smo na periferiji in kljub pichosti svojega ozemlja zapiramo vendarle dvema narodoma pot do severne Adrije: le mala »obmeina korektura«, pa se težnje njiju obeh lahko saturirajo.

Z Romuni se križajo naši interesi v Banatu, ki leži v območju nacionalno - političnih aspiracij obeh narodov. Ali vztriko deljva, da so etnografsko

racije svojega ozemlja se nismo pravčasno konsolidirali in organizirali na znotraj, zato smo podlegli, od vseh strani ogroženi, zrelejšim sosednim političnim organizacijam.

Zedinili smo se v enotno državo Slovencev, Hrvatov in Srbov, naša politična lega pa se ni bistveno spremenila. Slej ko prej imamo opraviti z vsemi težavami in nevarnostmi centralne politične lege: naše meje niso po naravi zavarovane niti na eni strani, obdajajo pa nas mnogoštevilne narodne države, katerih življenjski interesi se z našim obstojem in uspevanjem ne skladajo.

Predočimo si sedaj ob kratkem naš politični položaj, kakor obstoja danes in kakor je verjetno, da se bo ohranil oziroma razvil v bližnji bodočnosti.

Z Italijo imamo hud spor zaradi določitve medsebojnih meja; o njezi izidu je le toliko gotovo, da obeh strani ne more zadovoljiti. Dalje je podoba, da Italija našega narodnega napredka ne bo gledala s simpatijami in da bo skušala, smatrajoč nas za konkurenta, naš procvit na Adriji kolikor mogoče ovirati, eventualno preprečiti. Ostala bo torej, dokler bodo vladale v svetovni politiki sedanjim enake razmere splošne tendence, naš pozlavitni nasprotnik. Pa tudi glede preteklosti nam kaže zgodovina sličan polaj: vzhodna in zapadna obala Adrije sta si bili vedno nasprotni, zapadna je vedno težila za tem, da si zagotovi gospodstvo nad vzhodnim območjem.

Kakšna bo nadaljna državopolitična usoda nemškega ostanka Avstrije, je še negotovo, toliko pa se mi zdi brez dvoma, da si bo nemški narod skušal pomagati iz sedanje katastrofe, daši seveda v doglednem času zari šanse niso ugodne. Vzemimo, da se »lpski Nemci« že sedaj združijo z ostalimi narodom, ali ne, v tem ne vidim jedro problema, glavno je gotovost, da se bo nemški narod s svojo priznano podjetnostjo poskušal koristiti z vsako najmanjšo priliko, da si opomore in nistem prepričan, da bo njegov trud pri tem vedno neuspešen. Vztriko ogromnega števila in vzpričo vseh lastnosti, ki smo jih na njih opazovali, ne verjamem, da bi bilo mogoče držati Nemce trajno v današnjem ponižanem stanju. Zato naša zunanja politika ne sme računati le s sedanjim uklenjenim, razoroženim nemštvom, marveč z njegovo absolutno nacionalno potezco. V vsakem slučaju pa dvomim, da bi popolnoma ugasnile nemške aspiracije po — vsaj delni — restituciji dosedanjega gospodstva, gotovo pa je, da si bodo Nemci skušali dobiti mimo ali preko nas ugodne zveze z Adrijo. Enako gotovo je tudi, da bodo plemenska, historična nasprotstva za dolgo časa ovirala dobre odnose med nami in njimi; ta politično - psihološki moment, v zvezi z diferenciali, ki bodo vstale po obsejviti narodno - državne teritorije in ki se bodo bržkone prvi čas vedno na novo podžigale vsled usode sedaj ponemčanih mest Maribora, Ptujja, Celovca, Soljaka, vse to nam je po-

Nekaj besed o Rusiji.

Naš urednik je imel priliko govoriti s profesorjem dr. Dmitrijem Vjergunom iz Moskve, ki je bil tako priazen, da je podal na nekatera vprašanja v kratkih potezih svoja pojasnila.

Demokratske deklaracije.

Prav pogosto se čuje ne samo v inozemstvu, marveč tudi v Rusiji sami, da se boljševizem v Rusiji še drži pred vsem zato, ker Kolčak in Denikin nista prava človeka, ki bi mogla rešiti Rusijo izpod boljševiške jarma. Zlasti v inozemstvu se pogosto sliši trditve, da omenjena dva voditelja nista dovolj demokratska. Moje osebno prepričanje je je popolnoma drugače: ter sta Kolčak in Denikin izdala tudi deklaracije, ki se popolnoma strinjajo z demokratskimi načeli. Te deklaracije vsebujejo tele programne točke:

1. Uničenje boljševiške misli v Rusiji in obnove zakonitega reda.
2. Obnove edine in nedeljive Rusije.
3. Sklicanje narodnega sobranja na podlagi vseobčje volilne pravice.
4. Decentralizacija oblasti, široka avtonomija in samouprava mest.
5. Popolna državljanska svoboda in svoboda veroizpovedani.
6. Zemeljska reforma. Okrepitev in ustvaritev majhnih in srednjih posestev ter iz eraričnih in kronskih posestev ter iz veleposestev. Posestva malih in srednjih posestnikov ostanejo nedotaknjena.
7. Delavska zakonodaja in rešitev delajočih razredov od izkoriščanja države in kapitalizma. Osemurni delavnik. Razsodišča. Delavska predstavništva s posebnim ozirom na strokovne delavske zveze.

Deklaracija je podpisana od 18 članov narodnih svetov ter so med njimi zastopniki kadeti, narodni socialisti, oktrobisti in nacionalisti. Te deklaracije krožijo po Rusiji v milijonih izvodov in ljudstvo spoznava čedalje bolj potrebo rešiti se boljševizma in anarhije.

Krasna armija.

Rdeča armada — še danes kroži po svetu mnenje, da je sestavljena iz ruskega ljudstva. Res imajo v tej armadi mnogo Rusov, osnovani pa so jo tuji, pred vsem Nemci. Prvi boji med Rdečo armado in Čehoslovaki, ki so pričeli čistiti in osvoboditi Rusijo in Sibirijo, so se vršili že pred polomom galske fronte ter je stal v vrsti Rdeče armade do 100.000 Nemcev, večina vojni vjetnikov. Tem se je pridružil do 50.000 madžarskih vojni vjetnikov, ki so stali v poglavitem v Turkestanu. Kot večjo skupino je prišle 25.000 Kitajcev in mnogo Kuruzov, ki so bili poleg Madžarov najhujši v plenjenju, ropanju, požiganju in morenju. Tudi Lotisti so služili v velikem številu germanskim interesom. Izmed mladoturkov je dospelo v Rusijo 22.000 mož pod Enver begom. Seveda so se tem tujcem pridružili tudi ruski seljaki, ki bi bili morali sicer umreti gladu, ker je ta armada neumisljeno zatirala in preganjala vse, ki se ji niso uklonili. Mnogo seljakov, pa tudi delavcev je pristopilo k boljševikom prisiljeni, še več pa iz strahu pred lakoto. Svojo moč na je črpala armada iz številne artilerije, ki jo je ugrabila ruski vojski. Še danes se vzdržujejo le s starim artilerijskim materialom in staro municijo. Šele, ko so uralski delavci popolnoma prostovoljno izjavili, da so pripravljeni delati po 8 do 14 ur na dan za Kolčakovo armado, se je generalu posrečilo dosežati uspehe proti Rdeči armadi.

Boljševiška ideja.

Kakor leta 1871. v Parizu komunizem, tako je danes v Rusiji boljševizem samo provokacija, samo v velikanskem — ruskem razmerju. Za Rusijo je to bolezen, ki se ne da hitro odstraniti, a danes že polagoma gine. Dokaz temu so seljaške bune proti boljševikom in silen odpor med delavstvom. Toda kmet in delavec nimata orožja, da bi nastopila proti njim, zato se odnor le počasi širi. Seljak, ki je lani še veroval v boljševiški evanĝelji, je začel vstvarjati »trudoveje komunee«, da se reši silnega pritiska. Najbolj boli pa kmeto-

valca, da ga je varala nada, da dobi obširna zemljišča. Ker se obljube niso izpolnile, odpada trumosa. Stvar pa se zemeljsko vprašanje v Rusiji tudi ne da tako izkrajati rešiti, najmanj po boljševiški metodi jemanja. Kdor hoče razumeti duha boljševizma, ga najde najbolje očrtenega v Dostojevskega Besih, ki so izšli ravnokar in ob najprimernejšem času v slovenskem prevodu g. Levstika, kateremu se za to delo prav prisrčno zahvaljujem.

Prognosa boljševizmu.

Če je res, da je padel Petrograd, osvobojen s severa od finske vojske, z juga pa od Judenica, potem bo padla v kratkem tudi Moskva. Situacija pa je danes še težavna zaradi Bele Kuna, ker se sklicujejo v Moskvi na internacionalni značaj boljševizma in pravijo, da imajo zaveznike na Dunaju, v Budimpešti in Berlinu. Če naj pade ruski boljševizem, mora pasti prej Bela Kun.

Kakor pravi Lev Tolstoj, je Rusija »vanjka vstanka«, močic, ki se postavi vedno na noge. Vsako stoletje je bila Rusija na robu propada in vsakrat je zopet sama vstala. Pred 100 leti je Napoleon I. stal v Moskvi, pred 200 leti je prodrl švedski kralj Karel XII. do srca Rusije, pred 300 leti je ogrožal državo Sigismund polski in tako vsako stoletje, Rusija pa se je dvigala vsako stoletje bolj močnega. Tako bo tudi sedaj, tako mora biti. Ravno sedaj so videli in vidijo južni Slovani, koliko pogrešajo, ker nimajo ob svoji strani Rusije. Vsakdo pri nas in pri vas mora uvideti, da potrebujemo drug drugega. Hvaležni smo za bratska čustva, ki ste jih ohranili Rusiji tudi v najtežjih dneh. Čehi in Srbi in vsi Jugoslovani ste delali za osvoboditev Rusije. Prepričan sem, da ni več daleč čas, ko bo vznikla velika slovanska zveza, ki mora priti že iz ekonomskih ozirov, ki pa bo ob enem tudi jamstvo za ravnotežje in temelji za vseobči mir.

Strankarsko politični položaji v Bosni od ustave do poloma.

Sarajevo, 6. junija 1919.

Ob vstopu v sabor so bile vse skupine jedine, izjemno je delala skupina dr. Laze Dimitrijevića, ki je izdal zelo dobro urejen list »Dan« in je vodil ostro borbo proti takozvanim avtonomnim borbem ter zahteval, da se na sloj vse politično delo na bosnenskega težišča in na razne socialistične skupine. Ti socialisti so poskušali pri prvih volitvah dobiti takšen mandat, vendar se jim to ni posrečilo, ker so imeli le na posameznih mestih znatnejše število pristašev. Dimitrijević so nasprotniki uničili iz izrabljanjem raznih njegovih deloma resničnih deloma pa pretranih afer. Za njim je postal urednik »Dana« Stevo Miladinović. Oba se še danes štejeta med naše najmočnejše intelektualce. Toda njun list je moral prenehati pod avstrijskim pritiskom. Z njim je prenehala tudi njuna politična akcija. Socialistična stranka je le polagoma dobivala nekaj pristašev med nezadovoljneži, nieno delo je pa imelo toliko uspeha, da je ob priliki naknadnih volitev v bosnenski sabor došlo med njimi in poedinimi meščanskimi strankami do ožjih volitev. Dobili so pristašev ponekod celo med seljaki. Njihovo glavno glasilo »Glas svobode« je prinašalo članke v latinici in cirilici. Za čas balkanske vojne se je stranka razcepila radi nacionalne ideje. Od stranke se odcepil velik del, ki čuti bolj narodno in si osnuje svoj list »Zvono«. Na čelu te frakcije je stal mladi J. Šmitran, čegar delo je našlo mnogo simpatij tudi pri nacionalistični inteligenci. Pri »Glasu Svobode« so ostali stari internacionalci, kakor Jakšić, Glumac itd. Med vojno niso kazali nobene aktivnosti, proti koncu vojne in v sedanjih dneh se stranka nagiba vsaj teoretično k boljševizmu in list slavi Leninja in Trockega. Skupno okrog »Zvona« je oblast pričetkom vojne preganjala in pometala njene vodje v ječo. Šmitran je sedel dolgo časa v Aradu, pozneje je nadaljeval svoje delo v Plzinu na Češkem, v družbi s Klofačem. Povratek v Bosno mu

ni bil dovoljen. — Več deli naroda, v kolikor se je udeleževal političnega življenja, je živel v narodnih organizacijah Srbov, Hrvatov in Muslimanov. Med Muslimani in Srbi so obstajale načelne razlike v agrarnem vprašanju, vendar sta obe skupini zajedno nastopili proti avstrijski bosnanski vladi, Hrvati so večinoma bili oportunisti. Ker so pa mladi Srbi v politični borbi vedno bolj organizirali kmete in zahtevali rešenja agrarnega vprašanja, so med Srbi in Muslimani nastajale vedno večje difference. Muslimani se polagoma obračajo k hrvatskim pravašem, ki so v Bosni pod Stadlerjevimi vodstvom bili precej istovetni s Frankovci. Politično brezplivne izjeme pri Muslimanih so se nagibale k Srbov in nadalje. Vodje hrvatskega pravaša v Bosni niso bili zainteresirani na vprašanju kmeta, marveč so bili pristaši fakultativnega odkupa kmetov. Biti Srb — Musliman je značilo biti opozicijalec nasproti oblasti, pristaš obilnega prikupa bosanskega kmeta, borec proti Avstriji. Toda za Muslimana je to neugodno, ne odgovarja njegovemu razpoloženju in prirodni utilitarnosti. Zato se Muslimani vedno bolj oddaljujejo od Srbov in približujejo katoliškim Hrvatom, večinoma uradniškemu elementu. Bosensko Hrvatsko v obče ni sestavljeno tako, da bi bilo sposobno za borbeni opozicijski duh. Končno je došlo do muslimansko — hrvatskega opozicijskega bloka, ki je vodil politiko oportunitizma in pomirjenja z Avstrijo, dočim je srbski klub vodil opozicijsko protivladno politiko. Iz tega srbskega kluba so na to izstopili radikalni nacionalci Petar Kočić, Kosta Majkić, Nježić itd. Pred aneksijo so izdali svoj list »Otažbina« v Banjaluki, potem so bili zaprti in končno zopet izpuščeni, ostali pa so opozicijski in veleizdajalci do poloma Avstrije. Naglašali so vedno, da sta Bosna in Hercegovina srbski zemlji, Muslimani da so Srbi. Ta skupina je prva priznala narodno jedinstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev in zahtevala že pred vojno, da se narodna družba očisti sumljivih elementov. Globoko uverjeni demokrati so zahtevali demokratiziranje vsega javnega in narodnega življenja. S to zahtevo so došli v veliko nasprotje z ljudmi okrog »Srpske Riječi« in »Naroda«, ki so smatrali sebe za edino pozvane vodje Srbov v obiljubljeno deželo. Njihovi pristaši so bili kmetje, obrtniki, delavci. Tej skupini so pristali skoraj vsi mlajši učitelji, redkokdaj pa kak duhovnik ali bogatejši trgovec. Glavna programna točka stranke je bila zahteva, da se mora agrarno vprašanje rešiti z obilgim odkupom kmeta. V saboru je stranka imela 9 poslancev, med njimi dva inteligentna kmeta. Vojna je stranko zalotila pri največjem naponu in v baš ta stranka je dala največje število talcev, obtožencev, osumnicev, preganjancev, obsojencev in obesenih.

Po izstopu Kočičeve grupe je prenehala slova Srbskega kluba. Nekateri Hercegovci so ostali še okrog »Srpske Riječi«, dokler ni Nikola Stojanović ustanovil svojega lista. V obče se opaža stara pogreška, da bi vsakdo hotel biti vodja, a nikdo prost volnik za narodno stvar. Absolutizem in anarhizem v političnem razumevanju sta tudi tu neizmerno mnogo škodovala. Načelnih razlik med skupinami okrog naroda in »Otažbine« skoro da ni, in vendar ni bila mogoča spojitve. To borbo je končala vojna, predno so se formalna jasna strankarska načela. Grupi okrog »Naroda« se je n. pr. očitalo, da ima zveze z baronom Pintarom, okrajnim predstojnikom v Mostaru. Toda urednik »Naroda« Risto Radulović je ravno tako končal svoje življenje v aradski ječi, kakor oni, ki barona Pintarja niso poznali. Tej skupini so pripadali brata Grdić, Atanazić, Sola, Vasiljević, Kujundić, M. Popović itd. Večina vodilnih pristašev je zadnja leta živela na ječah, glavni vodji Nikola Stojanović in Dušan Vasiljević sta živela v inozemstvu kot člana Jugoslovanskega odbora. — Z izstopom te druge grupe je prenehalo delo srbskega kluba. S takozvanim čiščenjem se srbsko politično življenje v Bosni popolnoma atomiziralo. Starejša srbska skupina, ki jo vodijo Gliša Jettanović, Hadže Risto Damjanović in drugi se grupira okrog »Srpske Riječi« in poskuša zopet odcepiti Muslimane od Hrvatov ter sto-

pati z njimi v zvezo. Ti takozvani stari, sedaj jedro srbskih bosenskih radikalcev, Hrvatov niso priznavali. Toda niso tudi vzdrževali organizirane stranke, niso postavljali niti kandidatov za namadne volitve, ampak so pustili, naj mlajše grupe same rešujejo takšna postranska vprašanja. (Konec sledi.)

Politične vesti.

»Socialna demokracija« dela nove skoke. V petek se vrši ob po 17. velik narodni shod na Kongresnem trgu, kjer hočemo ponovno protestirati proti krojenju naših mej na pariški način. Socialno — demokratska stranka porablja to narodno manifestacijo na umazan način v svoje svrhe in sklicuje uro pozneje shod pred Mestnim domom, našega shoda se pa ne udeležijo, čeprav je povabljeni. Na ta način bi rada dobila udeležence velikega narodnega shoda s Kongresnega trga na trg pred Mestnim domom, da bi se lahko pohvalila z veliko udeležbo pri svojem shodu. Da bi se bolj vlekle, delajo gospodje sodrugi reklamo z zagotovitvijo, da bodo govorniki na njihovem shodu podali »resnično« poročilo, kakor da naši govorniki na torkovem shodu JDS ali pa na petkovem shodu vseh strank ne bi dali resničnega poročila. . . . Res, taktike bi se pri naših takozvanih socialnih demokratih lahko naučil celo cesar Viljem II. Pomagala pa tudi njemu ne bi bila. — Pravi, da je to nainovejša igra naših gg. sodrugin predigra za izstop te gospode iz strankne koalicije, iz deželne vlade itd. Naj gredo, če jih srce vleče. Mi moramo pa samo konstatirati, da morajo pač igrati še naprej svojo vlogo »internacije«, da ne izgube nemškutarskih svojih članov. In pa zabavljali bi radi na vse drugo in reševali svet z revolucionarnimi frazami, da — rešijo svojo stranko.

Pod drugo obliko. Dne 9. junija se je vršil v Predvoru pri Kranju shod »Kmetске podružnice«, v resnici pa je bil to ustanovni shod za kmetско zvezo, na katerem se je zabavljalo nad »liberalci« in soc. demokrati. Značilno je, da so govorili sami šusterščijanci, ki trdno upajo na obnove Avstrije in s svojo politiko razdirajo delo zavednih Jugoslovancev. Dovoljenje za shod je dal glavni Sehtnik. — To se potem imenuje delo za narod, za kmeta itd., v resnici je pa politična golufija. — Mi jo samo konstatiramo, z zagotovitvijo, da se vam ne bo več posrečilo shode strokovne organizacije izrabljati na tako brezvesten način za stranko.

Arretiran je bil v Ljubljani Josip Predarac, somišljenik in bivši poslanec Radčeve stranke, sokrivce znanih Radčevih hujškarij in njegovega sodelovanja z Lahi.

Crna na Koroškem. Tukajšnja občina odločno protestira proti namenom pariške konference, ki hoče razkosati naš troimeni narod, kajti to bi bil zločin proti celemu jugoslovanskemu narodu, ter soglasno z drugimi Jugoslovani zahteva, da se priklonijo jugoslovanskemu ozemlju vse zemlje in otoki, kjer prebiva naš narod v kompaktnih masah. Razkosanje troimenega jugoslovanskega naroda bi prejel ali slej povzročilo novo vojno. Wilsonova načela o samoodločbi narodov se naj poslednje izvede. — Občinski zastop v Crni, dne 10. junija 1919. — Franc Krulac.

Iz Ribnice. Na Binkoštni ponedeljek sklicani protestni shod proti laški invaziji ter proti razkosanju našega naroda po pariški konferenci, se je vršil ob obitem številu udeležencev. Posebnost razveseljiva je bila udeležba od strani zavednih kmečkih posestnikov, ki so kljub poznemu razglašeni shoda prišli dokumentirati za naša prava. Shod je po stvarnem poročilu g. dr. Šmalca soglasno sprejel predlagano resolucijo proti razkosanju naše domovine. — Omeniti moramo ob tej priliki dejstvo, da se mnogo takozvanih inteligentov shoda ni udeležilo, ker so najbrž smatrali pešizlet tamošnjega pevškega društva za važnejši kot pa protestni shod. Pomislilo naj prizadeži, da je potreba našo domovino poprej ne okrnjeno imeti v celoti, potem šele bomo lahko mislili na razne zabave in pešizlete. To v ravnanje!

Hrvatsko-slovenski odnosi. Srbskajevska »Jugoslavija« priobčuje izpod peresa Ilije Gavrića članek »Mi i Slovenci«, iz katerega pomemamo: »Dala bi se napisati cela knjiga o odnosih Hrvatov in Slovencev, ako bi počeli od Ljudevita Posaveškega pa do danes, in ta knjiga bi bila vrlo zanimiva. Ona bi nam pokazala, da Hrvati niso imeli boljšega sosedu, s katerim bi delili zlo in dobro, kakor je to bil mali slovenski narod. . . . Mi ostanemo dosledni svoji prejšnji politiki, ker to zahteva današnja doba in potreba našega naroda, a Slovenci nam niso dali povoda, da jih izdamo. Hočemo se boriti z njimi, pa makar nas bila samo trojica, a bo nas mnogo več, ako bog da.« — Iz članka je razvidno, da obstoji med Hrvati struja, ki ni baš najbolje razpoložena napram Slovincem. Ta struja pravi, da hočemo Slovenci dati Hrvate pod — skrbstvo. Ali so smešni ti ljudje! Slovenci privoščimo svobodo Hrvatom prav kakor sami sebi in nič nam ni bolj tuje, kakor da bi hoteli opravljati nad njimi odvratni posel kakoga skrbnika, jedno pa želimo iz vsega srca, da bi se bratje Hrvati čim najpreje otrsli vsakega tuje »tutorstva«.

ZA SRBSKI TEMEŠVAR.

LDU. Beograd, 10. junija. Prvi dan Duhovnega se je vršil v Temišvaru velik ljudski shod, ki ga je sklicalo tamošnje meščanstvo in ki se ga je udeležilo preko tri tisoč delegatov vseh banatskih občin. Vsi govorniki so dokazovali srbsko pravo na Temišvar in protestirali proti pretrganju romunskim zahtevam. Iz tisoč grl se je glasilo: Ne damo Temišvara! Ni miru brez Temišvara! Doli z romunskim imperijalizmom! Pretrganje so bili mnogobroni brzojavni pozdravi občin, ki niso moge poslati delegatov. Shod je bil zaključen s popevanjem srbske himne. V brzojavnem pozdravu, ki je bil odposlan regentu Aleksandru, slove: »Narod srbskega Banata apelira na vrhovnega poveljnika hbrabe srbske vojske, da ne dovoli, da ta vojska zapusti Temišvar brez skrajne sile.« Enoglasno sprejeta resolucija se glasi: Celokupno banatsko Srbstvo je z boljo v duši in globokim razočaranjem sprejelo vest o urejanju banatskih mej na škodo srbskega naroda in kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Shod temišvarskih meščanov in delegatov banatskih občin najodločnejše protestira proti morebitnemu zadovoljevanju romunskih zahtev na Banat, ker bi to zadovoljevanje slo na račun in škodo ne le srbskega naroda, nego tudi celokupnega temišvarskega prebivalstva. Temišvar, kot središče banatske industrije in trgovine ne sme biti odrezan od banatske ravnine, kakor od svojega naravnega zaledja in izvoza svojih proizvodov. Srbija, ki je bila v tej vojni neizmerno oslabiljena, ne le glede ljudstva, nego tudi gospodarski, ne sme ostati brez močnega industrijskega središča, ne sme biti prepriščena na milost in nemilost svojim sosedom. Ne le banatska ravnina, nego vsa Srbija je navezana na Temišvar in njegovo industrijo, kakor je ta industrija navezana v prvi vrsti na banatsko ravnino in na Srbijo. Razen velikih gospodarskih interesov vežejo srbski Banat na Temišvar tudi tradicionalne in kulturne vezi. Radi tega banatsko Srbstvo ne more mirno sprejeti vesti o morebitnem uničenju Temišvara. Zato na današnjem shodu enodušno zaključuje: Prosimo in pozivamo vladu in narodno predstavništvo, da z vso svojo močjo brani pravice na Temišvar in na vse ono banatsko ozemlje, do katerega ima ta naš narod in naša država zgodovinsko, etnografsko upravičeno. Prosimo vladu, da obvesti merodajne kroge na pariški konferenci o odločnem protestu srbskega banatskega naroda o pretrganju in nepravilnih romunskih zahtevah.

Človekoljublje pri Lahih. V »Secoloc« opisuje Barzini, kako so Jugoslovani zavzeli Celovec a 30. maja je koroška vlada z velikim delom prebivalstva zapustila Celovec. Tudi nemški okolici so bežali v dolgih karavanah obsojenih na strazeh. K tej beži se je obrnilo usmiljenje naše pomoči. Avstrijsko

meje med obema narodoma razmeroma enostavne in tudi geografsko jasne. sodim, da se bo sedanjí spor končal brez posebnih težav ali globljih posledic, v splošnem na zadovoljstvo obeh strani — saj povzročila ga je itak le prevelika romunska pohlepnost. Drugače pa se naši in romunski interesi v mnogočem vjemajo; njim kakor nam so danes ter pač dogleden čas ostanejo nasprotni — Madžari in Bolgari.

Bolgari? — O Bolgarih si ne delajmo iluzij. Njih dosežanje politike ne morem opravičiti samo z izgovorom na nemško dinastijo. Njih nasprotstvo do Srbov ima globlje korenine; ima jih v borbi za hegemonijo na Balkanu in ima jih v trdovratnem boju za Macedonijo, zaradi katere je vladal med obema narodoma hud spor. Po najobčnejših filozofskih, etnografskih in historičnih strokovnjakih raziskavanjih je dogmno, da tvorijo macedonski Slovani prehodno narodno ozemlje med Srbi in Bolgari ter da — kar je najvažnejše — še nimajo ustaljene nacionalne zavesti. Ta šele nastaja; priključili pa se bodo Macedonci tistemu narodu, s katerim jih bo vezala državna vez, združena s politično, gospodarsko in sploh kulturno civilizacijsko skupnostjo. Prav tako, kakor so se Tli-močani in Piročani, tvoreč enako narodno-prehodni pas, priključili srbskemu narodu vsled politične pripadnosti k Srbiji. V polni meri je tudi naše

zadovoljstvo, da je usoda Macedonijo spojila z našim narodnim ozemljem. tako da smatramo to zemljo, ki spada vrh tega tudi geografsko k nam, ravno tako za integralni del naše države in našega troednega naroda kakor Banat, vso Slovenijo ter Dalmacijo in Istro.

Pod takimi nacionalno-političnimi vidiki motrimo svoje bodoče razmerje do Bolgarov. Odkritorsko prijateljstvo med nami bo mogoče le, ako se odkrito in resnično spriznamo s položajem, kakor se je ustalil z zadnjo dobo, ako torej opuste boj proti srbsko-jugoslovanski hegemoniji ter ako se brezpozojno za vselej odpovedo vsakršnim aspiracijam na Macedonijo. Ker pa vemo, kako visoko so šle nacionalno — politične aspiracije Bolgarov v polpretekli dobi in ker je soditi, da se sodobna generacija ne bo tako lahko vdala v usodo, zato se mi zdi, da nam Bolgari ne bodo še postali odkriti in lojalni sosedje. Zdi se mi, da moramo vzpričo vsega tega biti pač pripravljeni, da se bodo v bližnji bodočnosti raje pridruževali našim nasprotnikom. Čujejo se zadnji časi glasovi, da se nam skušajo Bolgari približati ter da bi radi stopili v ožje zveze z nami. Ne vem, koliko je točnosti na teh poročilih, toliko pa je gotovo, da so se pri nas oglašali nekateri ter simpatično pozdravljali te vošč. želeč ožjih vezi z Bolgari. Glode vseh teh talen in sim-

patij je najboljši, da, naravnost potrebno, da vlada med nami popolna jasnost. Nekatere naše glasove je bilo namreč tako razumeti, kakor da bi bilo sprejeti Bolgare celo kot del našega naroda v ožjo jugoslovansko državo, kot nov četrti člen »jugoslovanske federacije«. Ta misel je našla odziva pri tistih naših konacionalnih, kateri so ostali še vedno zvesti zlovesčji tradiciji izza avstrijske politične atmosfere ter vidijo svojo nacionalno bodočnost v ohranitvi svoje takozvane plemenske individualnosti. Med temi moramo ločiti pokvarjene, zlohotne elemente od sicer poštenih, a malopoteznih, v ozek obzor svoje oboževane »posebne individualnosti« učaranih ideologov nacionalno — političnega separatizma; obojim pa bi prišli prav Bolgari kot močen naraven zaveznik proti jasno osmerjenemu, narodno edinstvenostno odločno in dosledno zastopanečemu slovensko — hrvatsko — srbskemu nacionalizmu. Vprašanje ožje zveze z Bolgari je torej hkrati naše najaktualnejše notranje vprašanje: ali popolna, edino resnična nacionalna edinstvenost SHS ali ohranitev dosežanjih treh nacionalno — plemenskih individualitet, kar pa pomeni le jugoslovansko politično zvezo, ne pa nacionalno edinstvenost. Mi jugoslovanski nacionalisti si moramo biti v svesti, za kaj gre: jasno, odločno in dosledno moramo pobiti vso, kar je našemu narodu nasprotno.

edinstvenosti v teoriji ali v praksi nasprotnega in moramo sprejeti pod vsakim pogojem, vedno in povsod boji proti vsem oviram in nevarnostim našega edinstva. Ali bomo torej dopustili, da se vnovič okrepe vsi tisti zlohotni in zabodeni centrifugalni elementi, katerim smo srečno s politično izločitvijo Dunaja in Pešte pretrgali življenjsko žilo? Da se okrepe vnovič z Bolgari, bi iz nasprotstva do Srbov, njih težnje brez dvoma vedno podpirali! Če se bodo Bolgari kdaj hoteli nacionalno ujediniti z nami Jugoslovani — jaz vsaj za dogleden čas odločno dvomim o tem — se more to zgoditi šele takrat, kadar bo nacionalno ujedinenje SHS že dovršeno, do takrat pa bi ga oni le zavirali in zadrževali.

Komur je torej naš jugoslovanski nacionalizem iskrena srčna in načelna zadeva in kdor si ne želi vnovič notranjih razprtij, prepirov in bojev, ta naj nikar ne koketira z mislijo na ožjo federacijo z Bolgarijo. Zveza bi mogla obstajati le v obliki: Jugoslavija, to je enota država SHS kot celota na eni strani in Bolgarija na drugi strani; v tem zadnjem slučaju pa pač pod zgoraj označenimi premisami.

Ker pripisujem veliko važnost politično — psihološkemu faktorju, sodim, da med nami in Bolgari za enkrat še ni mogoče odkriti prijateljstvo, dani se bo morda pomejše močjo naviti. Zato

je računati, kakor že rečeno, z možnostjo ter celo verjetnostjo, da bodo Bolgari bližje našim nasprotnikom kot nam in našim prijateljem. Z Grki nas vežejo skupni interesi proti Italiji in Bolgariji, kar se bržkone v bližnji bodočnosti ne bo spremenilo. Grška in Italija sta si bili vedno nasprotni, in konkurenca med njima danes ni prav nič manjša, zato tudi nasprotje brezpozojno ostane. Enako je tudi nasprotje med Grki in Bolgari latentno. Naši interesi se sicer danes z grškimi ne križajo, ali pomisliti moramo vendarle, da teži naša Macedonija geografsko, gospodarsko in prometno močno na solunski zaliv, do kamor nam zapira dostop grški obmorski pas — mislimo na moravsko — vardarsko prometno črto! Dalje pa se moramo zavest, da bomo prej ali slej, kolikor bolj se bomo utrđili v Macedoniji, mislili na svoje konacionalne, ki so ostali v južni Macedoniji pod grško oblastjo. Saj je grško ozemlje čez Kostur do Soluna in Kalkidike slovensko; povrh pa še po kakovosti tal izredne važnosti. Oba ta dva momenta bosta pač povzročala, da tudi Grčija velikega ojačenja Srbije v Jugoslaviji ne bo gledala s popolnoma odkritorskimi simpatijami.

(Konec prihodnj.)

Impresivno smo mi podpirali na vse načine: dovolili smo prevozila, žive, zdravila. Zenske in otroke smo nakladali na laške tovornike (camion), ki so šli na stotine poslani za rešitev. Nismo mogli ostati gluhi pretresljivim prošnjam, ki so prihajale od vseh strani. Italijo blagoslovljajo danes tam, kjer so jo tolikanj krtili, saj je plemenito in molče posredovala v trpljenju in bolečini. — Človekoljubje je lepo, samo dobro vemo, da ima tukaj sebičen nagovor in namen!

(Naša poročila iz Beograda od 10. t. m.) ANGLEŠKI IN FRANCOŠKI POSLANIK PRI REGENTU.

Beograd, 10. junija. Prvi binokostni dan je sprejel prestolonaslednik Aleksander v avdijenci tukajšnjega angleškega in francoskega poslanika, ki sta predala svoje nove akreditivne listine. Za tem je bila matineja, nato pa sta bila oba poslanika sprejeta od ministrskega predsednika dr. Protića.

IZPITI NA POLJEDELSKIH ŠOLAH.

Beograd, 10. junija. Poljedelski minister je dovolil polaganje izpitov dijakom poljedelskih šol, ki teh šol še niso dokončali. Radi tega je treba, da se obrnejo na svoje uprave.

CENTRALA ZA DOBAVO MEDIKAMENTOV.

Zagreb, 11. junija. V Zagrebu se osniva centrala za dobavo medicamentov in drugih lekarniških potrebščin.

DR. ŽERJAV V BEOGRADU.

Beograd, 10. junija. Včeraj je prišel v Beograd podpredsednik deželne vlade za Slovenijo dr. Žerjav, da predloži poročilo glede premirja z Nemško Avstrijo. Prestolonaslednik sprejme dr. Žerjavo v posebni avdijenci.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Iz Čakovca: »Medijumske novine« pišejo dne 8. t. m. sledeče: Izgredi. Več nekoč puta došlo je do neugodnih upadov u ovdješnjem svratištu: Zrinjski. Pače u nedjelju (dne 1. lipnja o. g.) u noći dogodili su se takovi prizori, koji se moraju i požaliti i osuditi. Radi sviranja tuđinskih napjeva i kompozicija došlo je do izazivanja i sukoba. Mi osuđujemo jedno i drugo, a žalimo da je došlo do tako neugodnih događaja, koji mogu imati i zle posljedice. Želimo i tražimo da se poštuje naš narodni osjećaj, da se uvažava naša slavenska pjesma i glazba, ali to želimo postići načinom dostojnim i dostojnim našega naroda i njegovih predstavnika. Napose žalimo neumjestne sukobe između zvaničnika raznega staleža, jer smo mi svi pozvani da umedjusobnom skladu i slozi, te ljubavi prema našem narodu radimo svi zajednički za opće dobro naše države. Takove pojave škode nam prema vam, a slabe i cijepaju našu snagu u društvu i državi. Držimo se one: »Tudje poštu, a svojim se diči« pa ne dajmo prilike, da se tuđinac veseli našoj sramoti. Mi ćemo naći način, kojim ćemo isposlovati, da se naš narodni osjećaj cijeni i poštuje! — Nas bi zaveda ne zanimala, če se ne bi šlo tu za naše ljudi. Razmere v Čakovcu so namreč postale v gotovih krogih take, da žalijo vsak narodni čut. Zato se ni briga nikdo, daširavno je, kakor pravi pisec, prišlo že večkrat do neugodnih nastopov. Vsi merodajni faktori so to mirno gledali, da celo skušali so vse prikrivati, dokler ni šel naš človek zanje po kostani v ogenj. Sedaj ko je prišla cela zadeva v neprijetni luči na dan, pa skušajo vso stvar omiliti in zvrčajo krivdo na našega človeka. Pisec dobro pravi, da smo vsi pozvani, da v ljubavi prama našem narodu radimo. Kako razumeva on to ljubav od zvokih madjarskega čardaša, nam je jasno, saj pravi takoj nato »Tudje poštu, a svojim se diči«. On je gotovo mnenja, da naj se v salonihi tuje spoštuje, a s svojim — to je z našo narodno pesmijo — je dovolj če se diči pastirček na paši. Na vsak način pa bil skrajni čas, da se najde kmalu »način, kojim naj se izposluje, da se naš narodni osjećaj cijeni i poštuje.« Mi bomo odem potek cele zadeve zasledovali in jo eventualno spravili v celu luči na dan. Če stari avstrijsko - hrvatski častniki po noči popivajo in pri tem pojo razne madjarske in švabske »Gassenhauerje«, a naše pesmi ne pojo nikdar, je to pač škandal.

Neodrešena domovina.

»Il Piccolo«, znano glasilo laških iredentistov v Trstu, je bil prenehal izhajati ob izbruhu vojne z Italijo. Znano je tudi, kaj je bila storila razdražena množica takrat s Piccolovo lastnino. Sedaj nam poročajo, da prične »Il Piccolo« v kratkem zopet izhajati. Strojne stavke za list iščejo tudi po Jugoslaviji. Goriske črešnje zobjejo letos v Italiji. Z vipavske in briske strani prvažajo črešnje na izvozni trg v Gorico po stari navadi. Ali pot na sever je črešnjam zaprta. Letos kupujejo črešnje laški prekupci, ki jih vozijo v Italijo. Dobijka ni skoro nič. Koliko upanja pa je kmet druga leta stavljal na črešnje in kako lepe denarje so mu dajale? Laške straže ustrelile dijaka. Dne 29. maja so ustrelile italijanske obmejne straže nekega dijaka, ki se je vračal v šolo v Ljubljano. Ustreljen je bil na potu od Bele vode do Leskove doline. Dijak je bil, kakor smo izveščeni, sin učitelja v Ilirski Bistrici. Zmagoviti laški stotnik v Boljancu. Dne 4. t. m. v Boljancu se je laški stotnik, ki sedaj poveljuje v Boljancu, na trgu kregel s vaškim načelnikom. V vratih gostilne pri Kraljiču je stal Ivan Žerjav. Ko ga ugleda stotnik, zakriči nanj, zakaj da se smeja in da naj takoj pride k njemu. Žerjav je to storil in povedal, da se ni smejal. Ali stotnik se je razkačil in začel pretepati in savi Zerbala. Bil ga je po glavi, vrgel na tla, mu raztrgal srajco in majo ter mu pretel, da ga ubije. Prejšnji dan je šel kaplan Josip Škoda iz šole. Ko ga je zagledal stotnik, je poslal berzaljara za njim. Kaplan je prišel pred stotnika in ga pozdravil. Stotnik se ni nič zmenil zanj, potem pa ga je vprašal, ali pozna zastavo, katero drži berzaljer. Ta je imel namreč majhno zastavo, čez katero je bil pritrtjen rdeč trak. Kaplan mu je odgovoril, da je ne pozna. Nato je začel vpiti, ali ni to slovenska zastava, in zmerjati kaplana, da tako uči otroke v šoli, da govori proti Italiji v cerkvi, da je on »capo« v tem kraju in ga podil v Jugoslavijo. Kaplan se je branil. Na to mu je rekel, da lahko gre, ko je pa odšel, ga je poklical nazaj in mu ukazal, da ga mora pozdraviti. Ko je kaplan to storil, ga je stotnik z bičem udaril po hrbtu. Josip Zlobec in Matija Žerjav, občinska odbornika v Boljancu, sta srečala 5. t. m. nekega častnika, ki jima je svetoval, naj civilno prebivalstvo vselej, kadar se razobesi in sname laška zastava, prisostvuje in se odkrije ter stotnika vedno pozdravlja, kjerkoli ga sreča. Stotnik je prejšnji dan kričal na nju, da noče videti nobenega slovenskega znamenja več. Kdor hoče biti Slovenec, naj gre v Jugoslavijo. Stotnik hoče prirejati ples, občinski odbor pa je prepovedal ples razven prav običajnih, glede na to, da se je mladina v vojnem času precej pokvarila. Prej je bil ta stotnik v Ospu. Tam je divjal nad vaškim načelnikom Antonom Vovkom, ko je bilo laško besedilo nekega lepaka nekaj pretrgano vsled burje ter sahteval. Naj mu pove, kdo je lepak raztrgal. Vovk seveda mu ni vedel odgovoriti. Nato je Vovku pretel, da bo dal vstreliti njega, duhovnika, učitelja in učiteljico bo dal pa internirati. Kričal je: Tu smo gospodari mi! Ako hočete vi gospodovati s svojim gnjusnim jezikom, pojdite v Jugoslavijo. — Vse to je zabeleženo v zapisnikih županstva občine Dolina. Laška surovost se obsoja sama po sebi. Čitajo naj to tudi laški zavezniki.

Slovanski svet.

Rusi na pomoč Čehom. Čehi bijejo tezak boj proti Madžarom, ki napenjajo vse sile, da bi zopet podjarmili Slovaško. Proti Madžarom bo treba postaviti močno armado. V to armado se priglaja v velikem številu vsi narodno misleči sloji. Ponudili so svojo pomoč tudi ruski vojni ujetniki, ki se še nahajajo na Češkem. Te dni je sprejel predsednik dr. Masaryk deputacijo ruskih ujetnikov, na čelu je generalštabni podpolkovnik Akintjevskij, ki mu je ponudila službo ruske vojaške organizacije in pripravljenost ruskih vojskih ujetnikov, da odidejo na slovaško fronto v boj proti Madžarom. Predsednik republike je to ponudbo sprejel. Ruska deputacija, v kateri sta bila poleg Akintjevskega še kapitana Limonič-Ivanov in nadporočnik Viničuk, je na to še posetila ministra narodne obrane Klofača in generalisima češkoslovaške vojske francoskega generala Pelléja, ki sta takisto radostno sprejela rusko ponudbo. Rusi postavijo svojo armado, v katero lahko vstopijo tudi češkoslovaški legionarji, ki so se vrnili iz Sibirie. Akintjevskij je izdal na svoje rojake, živeče v češkoslovaški republiki oklic, v katerem povdarja med drugim: »Ruski državljani, častniki, vojaki in civilisti! Ne pozabite, kar so za Rusijo izvršili tisoči in tisoči Čehoslovakov, slavno se bojujočih za ustvaritev demokratske Rusije. Vsak Rus, v katerem živi čustvo hvalečnosti, je dolžan po svojih silah podati svojo roko na pomoč bratskemu narodu. Vsak Rus, ki je sposoben, da nosi orožje, je dolžan ponuditi češkemu narodu svojo službo. To je častna dolžnost vsakega Rusa. Borba proti madžarskemu boljševizmu je namreč borba za Veliko Rusijo, borba rama ob rami s Čehi je borba za slovansko idejo«.

4000 čeških Sokolov na fronti. Ko je prišel med Čeh glas o madžarski nevarnosti na Slovaškem, je zavrelo med njimi in kar po vrsti so se oglašali prostovoljci. Toliko se jih oglašilo, da je moral minister za narodno obrambo obrniti se do njih s posebnim pozivom, da se jih je oglašilo dovolj, drugi pa naj še nadalje vrše svoje civilne dolžnosti. Sokolov je odšlo na fronto 4000. Pri odhodu so bili posebno živahno pozdravljeni.

Madžari sipajo papirke v rano Slovačkom. Češki listi poročajo, da divjajo Madžari med Slovaki kakor divje sveri. Minister Klofač je kazal fotografije, ki predstavljajo legionarje s prerezanimi grli. Slovaške poštne uradnike nabijajo Madžari z žebji na brzojavne drogeve, v rane pa jim sipajo papirke. — Nemci so že vedeli, kakšne zavezničke naj si najdejo.

Charles Rivet v Pragi. Poselni korespondent pariškega lista »Le Temps« meni Charles Rivet je dosegel z Zvezo

da se informira o razmerah v češkoslovaški republiki. Češki listi ga toplo pozdravljajo kot vojštaka v slovaških svačah in velikga prijatelja češkega naroda. Tudi Jugoslavoani smo ga sivoječno pozdravljali kot svojega dobrega prijatelja, a smo se šal motili v njem, ker se je proti pričakovanju postavil na stran vseh destruktivnih elementov in s največjo vnamo podpiral Radičevu proti državi in narodnemu jedinstvu naperjeno agitacijo. Njegova knjiga »Ex Yougoslavie«, ki jo češki listi hvalijo, nemarane dabi jo bili čitali, je pisana v takem duhu, da jo je morala naša vlada — prepovedati. Želimo Čehom, da bi z Rivetom ne doživeli jednakega razočaranja, kakor mi.

Češki novinarji na češko - madžarski fronti. Na češko - madžarsko fronto so odšli urednik »Narodnih Listov« dr. Mikyna, urednik »Narodne Politike« J. Kalva in urednik »Venkova« P. Kompiš, da poročajo češki javnosti o dogodkih na bojišču. Pred odhodom jih je sprejel generalisimus Pelle, ki jim je v daljšem razgovoru podal potrebne informacije in navodila za poročevalsko službo.

Češki umetniki v Londonu. Češki umetniki — Češki kvartet, pianist Heřman in znana pevska zbor moravskih in praških učiteljev — so privedli dne 30. maja v Londonu v veliki koncertni dvorani Aeolin Hall koncert, katerega se je udeležila najodličnejša londonska publika. Koncert je imel najsijajnejši uspeh. Vsi londonski listi proslavljajo češko umetnost in odkritosrčno priznavajo, da takega umetniško dovršenega koncerta še niso slišali v Londonu. Za koncert si je pridobila največje zasluge lady Rosa Newmarch.

Občinske volitve v Pragi se vrše v nedeljo dne 15. t. m. Mesto je razdeljeno v 43 volilnih okrajev. Volitve se vrše na podlagi splošne jednake volilne pravice s proporcem. Novi občinski svet bo štel 90 članov. Dosedanje mestno občinsko zastopstvo pod predsedstvom dr. Šámalu je imelo dne 6. t. m. svojo zadnjo sejo.

Zavezniki.

KONTRAST.

LDU. Lyon, 10. junija. (Brezžično.) Pod naslovom »Kontrast« priobčuje pariski »Temps« zanimiv članek, v katerem primerja bremena, ki jih je morala prevzeti Francija leta 1871. z onimi, katere nalaga mirovna pogodba Nemčiji letos. Leta 1871. je plačala Francija sedem mesecev po prednihi premirja 125 milijonov; sedem mesecev po sklepu premirja z dne 11. novembra 1918 Nemčija ni plačala niti belica, dasi ni bila niti poplavljen z nasprotnimi vojaštvom, niti izplenjena, niti opustošena. Leta 1871. smo plačali osem mesecev po sklepu premirja celo milijardo, dve leti in štiri mesece po podpisu mirovne pogodbe pa pet milijard in striptostmajst milijonov. Ko se je sklepalo premirje dne 28. januarja 1871. je imela Francija v svoji državni blagajni mogoče še en milijon; koliko milijard je imela v svojih blagajnah Nemčija dne 11. novembra 1918, ko je podpisala premirje z zavezniki? Odkupnina petih milijard se je morala plačati v zlatu in v srebru, v čistem denarju in v natančno določenih vrednotah. Naši bankovci so bili izključeni (razen 125 milijonov), pravtako tudi naše blago. Nemčija sme plačati odškodnino in natura (v blagu, v naravnih produktih itd.), mi pa smo morali plačati delova v nemškem zlatu in samo 273 milionov v srebru. Kje pa je nemško srebro? »Temps« opozarja na to, da je moralo plačati pariško mesto leta 1871. dvesto milijonov odkupnine in da so moralo razne francoske občine plačati Nemčiji za 770 milijonov vojskih kontribucij. Leta 1871. je imela Nemčija poldrugo milijardo vojskih stroškov, zahtevala pa je od nas pet milijard in 315 milijonov, to je trikrat toliko, kakor so znašali njeni vojski stroški (natančno izračunano: tri in polkrat toliko). Nas je vojna izza leta 1914. stala okoli 300 milijard, ako cenimo zelo nizko; zahtevamo, da nam jih Nemčija povrne.

Mirovna konferenca.

POGAJANJA Z NEMČIJO.

LDU. Lyon, 10. junija. (Brezžično.) Pri obravnavi nemških protipredlogov v ponedeljek jutraj in popoldne so se pečali načelniki zavezniških vlad zlasti z vprašanjem obnove in odškodnine. Posebne strokovne komisije so že doposlate svetu četvorice svoja poročila o problemih saarske kotline, Alzacije-Lorene, nemških kolonij ter vojaških in pomorskih določb. Izdelati se morajo še poročila o obnovi in odškodnini o vzrokih mehan Nemčije, o finančnih vprašanjih, ureditvi plovbe po rekah; razprava o vprašanju, da-le se ima Nemčija pripustiti k Zvezi narodov, še ni končana. V ponedeljek jutraj je imela sejo teritorialna komisija, ki ima nalogo, določiti vzhodno mejo Nemčije. Popoldne nato se je sestala k seji komisija za balistične pokrajine. Istočasno se je sešla v ministru za zunanje posele posebna komisija, ki bo proučevala politične klavzule, pridržane v mirovni pogodbi z Nemško Avstrijo in nanašajoče se na Italijo. Članje te komisije so: Pichon (Francija), Sonnino (Italija), sir Eyre Crowe (Anglija) in Nelson (Amerika); podrojen li je tudi poseben redakcijski odbor, kar ima vsaka velika po

ZVEZA NARODOV.

LDU. Lyon, 10. junija. (Brezžično.) Odslek za ustroj Zveze narodov, kjer zastopa polkovnik House Zedinjene države, lord Robert Cecil Veliko Britanijo, Pichon Francijo, marchese Imperiali Italijo, grof Chinda Japonsko, Jacquemys Belgijo, Makalaas Brazilijo, Colombias Grško in Quinones de Leon Španijo, je imel v ponedeljek popoldne v hotelu »Crillon« svojo drugo sejo pod predsedstvom Pichona. Generalni tajnik sir Eric Drummont je predložil spomenico o organizaciji zveze narodov. Razvila se je živahna razprava, po kateri so sprejeli nastopno resolucijo: Največje važnosti za zvezo narodov bo, da bo obveščena in poučena kar najhitreje o vseh važnejših političnih, gospodarskih, finančnih, socialnih in drugih pojavih v vseh delih sveta. Vsaka država, ki je član Zveze, bo torej morala obvestiti mednarodno tajništvo o vseh takih pojavih. Odslek je izjavil soglasno, da mora vlade držav, ki so članice Zveze, biti odgovorne za poslovanje svojih funkcionarjev v mednarodnem tajništvu. Odslek smatra tudi za potrebno, povzbiti k sodelovanju nekaj odličnih pravnikov raznih narodnosti, ki bodo oddali svoje mnenje o uredbi mednarodnega stalnega sodnega dvora, kakršnega določa člen 14. mirovne pogodbe.

ANGLEŽI OKUPIRALI OTOK OESEL.

LDU. Lyon, 10. junija. (Brezžično.) Svet četvorice je sankcioniral okupacijo otoka Oesela, ki obvladuje zaliv pri Rigi, po angleških četah. V zmislu dogovora z estonsko vlado stacionira 50 angleških vojskih ladij v pristaniščih Hangö, Helsingfors in Revel.

TURKI IN FRANCOZI.

LDU. Lyon, 10. junija. (Brezžično.) Komite za orient, ki je pred kratkim zboroval v Parizu, je sprejel soglasno nastopni dnevni red: Komite za orient opozarja francosko vlado na veliko nevarnost, ki jo ima za Francijo ohranitev neodvisnosti in neokrnjenosti turških pokrajin, ki se razprostirajo tostran Tavra. Izraža tudi željo, naj si vlada republike prizadeva, zagotoviti to neokrnjenost in neodvisnost. Sami ako bi bilo mogoče ohraniti to kakor ono, bi smela francoska politika pristati na zistem anatolskih sektorjev.

Iz Avstrije, Madjarske, Nemčije, Turške.

BOJI PROTI MADŽAROM.

Bukarešta, 10. junija. (RDU Dacia.) Ponovna poročila ogrskega armadnega poveljništva o nadaljnjih uspehih ogrskih čet na Slovaškem so neresnična. Po posezu naših in francoskih kolonijalnih čet v boj dne 7. t. m. Madžari niso prav nič napredovali.

Haag, 10. junija. (ČTU.) »Daily Telegraph« poroča: Ententa namerava naročiti romunski vladi, naj njene čete korakajo proti Madžarom.

Praga, 10. junija. (ČTU.) Položaj na Slovaškem se je izboljšal v sredini in na zapadni fronti. Vzglj svojim uspehom je vrhovno poveljništvo na migljaj svoje vlade ustavilo ofenzivo, češ da popolnoma podreja svojo akcijo volji entente. Ako sovražnik ne bi takoj ustavil vseh svojih napadov, imajo armadna poveljništva zopet svojo popolno svobodo, da nadaljujejo svojo akcijo.

Italija.

50.000 delavcev štrajka v Rimu. Rimska »Tribuna« poroča, da štrajka sedaj v Rimu 50.000 delavcev. One vrste delavstva, ki še ne štrajkajo, prične štrajkati te dni. Štrajkajo tudi natakariji in natakarike, tako da so skoro vsi hoteli zaprti, po navadnih gostilnah strežejo domači ljudje. Pripetila se je velika tramvajska nesreča, ki je povzročila več žrtve, ker so vodili po jedni progi tramvaj neveseli ljudje. Napovedani so veliki shodi, na katerem hočejo delavci zahtevati energičnih korakov proti naraščajoči draginji, pod katero delavstvo neizmerno trpi; zahtevajo tudi večjo mezdno. Štrajk se razširja. Sedaj poročajo iz Neaplja, da je tudi tam izbruhnil splošni štrajk kovinskih delavcev. Bati se je izgredev. Laški delavci po kraljestvu trpe lakoto, tisti čas, ko laško vojaštvo po zaseđenem ozemlju, razsipa moko, makarone in riž in se vsak dan vrše veselice. — Nadalje poročajo še laški listi, da so za 15. t. m. napovedani novi delavski štrajki.

Za sokolski zlet na Vidov dan. Za prvi sokolski zlet v Novem Sadu se je ustanovil že začetkom maja v Zagrebu pripravljalni odbor, ki ima v Gunduličevi ulici št. 29. v Zagrebu svojo pisarno. Podobne pisarne so se ustanovile tudi v Novem Sadu in Sarajevu, dočim je po vse tle pisarne za Slovenijo prevzela Slovenska Sokolska Zveza. Če bi katero društvo ne bilo prejelo poziva na udeležbo in podrobnostih navodil, naj se nemudoma obrne do Zveze oziroma pisarne. Podrobna sporočila prinaša tudi Sokolski Glasnik Srba, Hrvata i Slovenca v Zagrebu; uprava: Benčina ulica 17. II. Kancelarija Sokolskog Saveza Srba, Hrvata i Slovenca v Zagrebu.

Ljubljanska šupa. Predsedstvena seja se vrši v soboto 14. t. m. točno ob 6 uri popoldne v Narodnem domu.

Občni sber Slov. Sokolske Zveze. Delegat Jan in družina, ki pridejo za

v soboto 14. t. m. v Ljubljano, se naj udeležijo sestanka delegatov v Narodnem domu ob 8 uri zvečer.

Slovenska Sokolska Zveza. Seja izobraževalnega odseka se vrši v petek 13. t. m. ob 8 uri zvečer v Narodnem domu.

Sokol v Kočevju. Ker se je število članov telovadnega društva Sokol v Kočevju od zadnjega občnega zboru dne 15. sučca 1919 skoraj potrojilo, smatra sedanjí odbor za umestno, da se voli nov odbor in sklicuje v to svrhu na 14. rožnika ob 20. uri v prostorih brata Josipa Beljana v Kočevju izredni občni zbor, h kateremu se vabijo vsi člani in članice društva ter njega prijatelji. Spored: 1. Poročilo starega odbora. 2.) Volitev novega odbora. 3.) Raznoterosti.

Dnevne vesti.

Občinski svet ima v soboto ob 11. dopoldne izredno sejo v svrhu protesta proti nameravani določitvi mej na severu in zapadu.

Poziv! Mestni magistrat pozivlja vse trgovce, obrtna podjetja, urade itd., naj v petek, dne 13. junija 1919 svoj obrat med 16. in 18. uro ustavi in v svoje lokale zaporo v ožigled manifestacijskemu zborovanju zoper razkosanje naše domovine.

Trgovci in manifestacijski shod. V petek, dne 13. t. m. ob pol 17. uri se vrši na Kongresnem trgu velik protestni shod proti razkosanju naše domovine. Da se morejo tega shoda udeležiti tudi trgovski uslužbenci, pozivlje gremij trgovcev vse svoje člane, da zaporo v petek ob 15. uri svoje trgovine.

— Na bivši kranjsko-štajerski meji še vedno stoje velike table, ki označujejo bivšo deželno mejo med »kronovino« Štajersko in »kronovino« Kranjsko. Menimo, da bi se lahko te table, ki že davno nimajo nobenega pomena več, že zdavna odstranile.

Poselstva grofa Edmunda Attemsa pod nadzorstvom. Za nadzornika obsežnih posestev grofa Edmunda Attemsa je bil imenovan dr. Reismann, ki je takoj ob svojem nastopu ustavil izplačilo apanaž številni Attemsovi rodbini, zvišal plače služabnikom in uradnikom, nastavljenih pri grofu.

Lahi so pomaknili demarkacijsko črto proti severu. Dobili smo točno obvestilo, da so Italijani pomaknili demarkacijsko črto pri Danah v občini Stari trg, okraj Celnica od hriba Javor do Podčiških Laz za poldrugi kilometer proti severu. Beležimo to v znanje naših merodajnih krogov.

Važno za davkoplačevalce! Občinstvo se že sedaj opozarja, da je v o s nutek finančnega zakona za tekoče upravno leto sprejeta določba, po kateri bo za vsak davčni zaostanek, ako kljub opominu ne bo poravnani v določenem roku, kot globo plačati 50% po viška.

Vestni davkoplačevalci. Po končanem vojnem preobratu se je pojavil boljše življenje pri nas najprej med Podgorci v občini Šmihel - Stopiče. Poselja je sicer med te nekdane obojevalce dr. Sušteršiča trda roka, toda uponost še tii pod pepelom. Posebna na davke so hudi. Nekako v sredo aprila t. l. je prišel davčni izterjevalec h posestniku Avsecu na Dolž povedat mu, da zahteva država, kar ji gre. Avsec pa ni hotel o davkih ničesar vedeti. Izterjevalec mu je hotel zarubiti zato eno živinčce. Avsec pa se je široko vstopil pred hlev in je grozil, da bo izterjavalca z vilami prebodel in v gnojnico vrgel. Preprečil je s tem ružen. Izterjevalec se je napotil h posestniku Kobetu na Dolž, ali tu se mu ni godilo prav nič bolje. Koba je rekel baje, da ni nikomur nič dolžan, tudi državi nič in ni hotel plačati, trdeč, da zdaj ni davkov, ko je svoboda in Jugoslavija in da je rekel nek poslanec na shodu v Stopičah, naj se posestniki kratkoma ne dajo rubiti. Ker izterjevalec ni dobil zlepa plačila, je hotel tudi tu opraviti ružen, toda tudi Koba mu je grozil z vilami in je moral izterjevalec oditi, ne da bi bil kaj opravljen. Upamo, da se oba ne bosta dolgo upirala.

Svarilo delavcem vseh kategorij! Vseled neurejenih gospodarskih in prometnih prilik vlada v Beogradu in na ozemlju kraljevine Srbije veliko pomankanje dela in nezaposlenost delavskih sil. Delavci vseh kategorij, ki hodijo brez izrecnega poziva v Beograd za delom, potrošijo vsled velike draginje v kratkem vse svoje prihranke in se izpostavljajo največji bedi. Svarimo delavstvo vseh kategorij pred odhajanjem v Beograd ali v Srbijo, če nimajo delo nakazano od podružnice državne posredovalnice v Ljubljani, Mariboru in Strnišču pri Ptuj. Kdor se samostalno napoti v Beograd ali v Srbijo, ima nositi sam vse posledice.

Na naslov poštnega ravnateljstva. Iz turistovskih krogov se nam piše: Pretekli teden sem napravil izlet v Logarsko dolino. Na povratku sem se peljal zjutraj s pošto, meneč potovati preko Celja v Ljubljano. Prišel na Ljubno pa sem izvedel, da je ljubenska pošta že 1 uro pred dohodom solčavske odšla proti Celju in da moram čakati na Ljubnem 24 ur, ako se hočem peljati s pošto na železniško postajo. Povedalo se mi je tudi, da vozi pošta v Luče in Solčavo samo vsak drugi dan in da so ostale vse tozadavne prošnje in priitbe na pošto ravnateljstvo v Ljubljani brezupne. To so razmere, ki jih ni moči več prenašati, zlasti sedaj, ko se pričinja, kakor kažejo vsi

znaki, izredno živahna turistična sezona. Prosimo »Slovensko planinsko društvo«, naj i ono intervenira pri poštenem ravnanju v zadevi poštne zveze v Savinjskih Alpah, ako pa bi tudi to posredovanje ne izdalo, se bo spregovorilo o stvari, ako bo treba, i v parlamentu.

Ravnateljstvu južne železnice v Ljubljani. Kakor smo informirani, je vlada dala južni železnici strikten ukaz, da mora brez odlaganja ustanoviti od dunajske centrale docela neodvisno ravnateljstvo v Ljubljani za vse one proge v kraljestvu SHS., ki pripadajo južni železnici. Pozdravljamo ta korak z zadovoljenjem, ker se pač ne more trpeti, da bi se nahajalo centralno vodstvo južne železnice za našo državo še nadalje v inozemstvu. Nadejamo se, da se železniško ravnateljstvo čim najprej osnuje v Ljubljani.

Imenovanje. Za tajnika I. razreda v rudarskem oddelku ministristva za gozdarstvo in rudnike je imenovan dr. Adolf Salberger.

Za profesorja porodništva na babiški šoli v Ljubljani v VII. činovnem razredu je imenovan dr. Alojzij Zalkar v Ljubljani.

Iz zdravstvene službe. Minister narodnega zdravja je imenoval za uradne zdravnike (zdravstvene koncipiste) v X. činovnem razredu dr. Frana Gerloviča v Brežicah; dr. Božidara Erathia v Slovenjem Gradcu; dr. Josipa Hrušaka v Konjicah; dr. Frana Petka v Velikovem in dr. Ivana Jurečka pri zdravstvenem oddelku dež. vlade v Ljubljani.

Adjuta avskultantov in pravnih praktikantov so se zvišala na ta način, da dobi avskultant ali pravni praktikant po zadovoljitvi 4 mesečni službi poleg letnega adjuta 2100 K še podpore mesečnih 25 K, po zadovoljitvi 8 mesečni službi pa še difference med temi prejemki in prejemki 10. čin. razreda i stopnje z vsemi dokladami vred.

Smrt brata Srba. V večerajšnji notico pod tem naslovom se je vrnilo polno tiskovnih napak, ki jih je treba popraviti. Pismo, ki je je napisal Milan Ristić, svoji majki, se glasi: »Mila moja majko, s bogom i nemoj da me žališ. Mnogo ranjen sam. Umrem ču za svoj narod, davši svoj život za njega. Nemoj se mnogo starati, neguju me brata Slovenci. Dakle molim, potražite moje kosti i postavite jedan spomenik doma ili ovdje.«

Smrt dveh naših legionarjev. Pri 9. srbskem polku v Subotici sta služila kot dobrovoljca Slovenca Josip Modić, doma iz Nove vasi pri Blokah, in Karel Piškur, doma iz Zatičane na Dolenjskem. Oba sta se izselila v Ameriko, kjer sta našla dobre službe v Clevelandu. Ko se je v Ameriki osnovala jugoslovanska legija, sta kot narodnjaka in navdušena Jugoslavana takoj vstopila vanjo. Borila sta se nato na solunski fronti ter se povsod odlikovala s svojo izredno hrabrostjo. S svojim polkom sta končno prišla v Subotico, kjer sta vestno opravljala svojo službo. Sredi maja sta imela skupaj službo ob demarkacijski črti. Ker se ob določenem času nista vrnila in je bilo vzpričo njih zanesljivosti docela izključeno, da bi zanemarila svojo dolžnost, je poveljstvo takoj poslalo posebno patruljo, da dožene, da-li se ni njima dogodilo kaj zlega. Po daljšem iskanju so našli pri neki pristavi oba mrtva, zakopana v pesek onkraj demarkacijske črte. Modić je imel prestrleto srce, Piškur pa je imel več ran, zlasti na rokah in ramah, kar dokazuje, da se je junaški branil do zadnjega vzdihaja. Sklepa se, da sta bila napadena iz zasede. Da-li so jih napadli madžarski boljševiki ali civilisti, se ni dalo dognati. Pokopali so ju z vojaškimi častmi dne 18. maja. Časten spomin junakoma!

Pri Komandi mesta Ljubljana naj se javita: redov. dobrovoljec I. čete, I. bat., 2. jugoslov. polka Franc Grabnar in kaplan Miloš Erbež (komandant Trebovici).

Prepoved, da spisujejo uradni in privatni zdravnik vojaškoobveznim osebam zdravniška izpričevala. Sanitetni oddelk komande IV. armijske oblasti je dognal, da uradni in privatni zdravnik napravljajo vojnimi obvezancem zdravniška izpričevala in da se nekateri s sklicevanjem na izpričevala ne odzivajo pozivom. Vsi zdravniki se pozivajo, da v bodoče ne napravljajo izpričeval vojnimi obvezancem, ker jih vojaške oblasti ne priznavajo in ker se vojni obvezanci s tem le zapeljujejo v kaznjiva dejanja. Zdravniško izjavo je izdati le tedaj, če oblasti to uradno zahtevajo.

Razglas o sprejemu učencev v prvi razred ljubljanskih srednjih šol za šolsko leto 1919/20. Na prvi državni gimnaziji, na državni realni gimnaziji, na državni realki, na drž. gimnaziji z nemškimi učnim jezikom v Ljubljani bo vpisovanje učencev za prvi razred šolskega leta 1919/20 v nedeljo 29. junija od 9.—12. ure dopoldne. Učenci naj pridejo v spremstvu staršev ali njih namestnikov ob določenih urah v ravnateljevo pisarno dotičnega zavoda in prinese s seboj krstni list, obiskovalno spričevalo zadnjega razreda ljudske šole in izpričevalo o cepljenju koz. Zunanji učenci se zglašujejo tudi pisмено. Sprejemni izpiti obsegajo verouk, slovenščino in računstvo bodo v soboto, 5. julija od 8. ure dopoldne dalje.

Dopisovanje z našimi ujetniki v Italiji. Slovenski Rdeči križ javlja: Dodatno k svojočasno objavljeni notici glede dopisovanja z vojnimi ujetniki v Italiji opozarjamo, da se bodo odsej dopisovale samo dopisnice (pisma naj se torej ne pošiljajo). Ker se nabira vedno

več pošte za ujetnike in je odprema valed tega težavna, naj se piše samo ena dopisnica na teden. V ostalem pa ostanejo do sedanjega dne v veljavi. Dopisnice za vojne ujetnike v Italiji s dopisnicami za odgovor se dobivajo v pisarni »Slov. Rdečega križa« v Ljubljani, Poljanska cesta št. 4 (Alojzjevišče) po 10 vin. kos.

Beg iz laškega vjetništva. Znano je, kako je prišel kranjski pešpolk št. 17. v laško vjetništvo. Po dolgem trpljenju v vjetniškem taboru se je pričelo novo. Napravili so stotnje po 400 mož. Jaz sem bil pri stotnji, ki je odšla prvotno v Pordenone, kjer so nas grdo zmerjali in psovali, od tam pa so nas odpeljali daleč za reko Piavo, kjer smo zasipali laške in avstrijske jarke. Huda je bila vročina, voda slaba, delo težko. Jaz in še 3 moji prijatelji smo začeli misliti na beg. Pripravljali smo se 5 dni in skrojili smo si za silo civilno obleko. Dne 5. maja zvečer pa odrinemo drug za drugim iz tabora. Pot smo še precej poznali. Zemljevid smo imeli s seboj. Pri San Dona čez Piavo je most ali po mostu hodi straža. Šli smo ob Piavi in dobili velik čoln, toda brez vesel. Dve deski smo odtrgali od čolna in ti dve deski sta nam služili za vesli. Srečno smo prišli čez Piavo in potem smo hodili po noči, po dnevu pa ležali v grmovju kakor zajci. Pri Tilmentu ob Latisani je tudi most čez reko, na mostu pa straža. Kar pogumno gremo po mostu, živjeli smo neko laško melodijo, pozdravili stražo lepo po laško in prišli srečno na oni breg. Hodili smo vedno za železnico, ki vozi v Tržič. Prišli smo že na staro laško mejo. Tam pa sta nas zasledila dva laška vojaka, ko smo tičali v grmovju. Odšla sta po karabinjerje, ki so nas potem lovili. Enega izmed nas so na našo žalost res vjeli, dva sva se rešila le tako, da sva bila skočila v vodo. Na to smo ostali trije, ki smo se bili rešili preganjanja, hodili vso noč, da smo prišli do Soče. Pri Gradiški je most, toda na mostu so karabinjerji in vsak mora pokazati svojo legitimacijo. Tičali smo v grmovju. Prišel je mimo Furlan z velikim vozom sena. Prosilni smo ga, naj nas vzame na voz. Rad je to storil in nas zakopal v seno, tako da smo se srečno pripeljali čez most. Šli smo potem čez goriško gorovje proti Idriji po noči, skrivali smo se in trepetali, potem smo končno prišli čez mejo v Žireh. Od tam smo krenili proti Vrhniki. Ko smo prišli v Ljubljano, nas je že čakal orožnik, ki je nas odpeljal k službojočemu častniku. Pripeljali so nas v vojašnico pri Sv. Petru 20. maja sem prišel v Ljubljano iz vjetništva, 22. sem moral na koroško fronto. Sedaj ležim bolan v vojaški bolnici v Ljubljani. — J. Š.

Po dveh letih iz Omska se je oglašil Martin Mencin. Piše, da se mu dobro godi in da je dodeljen I. jugoslovanskemu polku v Tomsku v Sibiriji. Ko je pisal dopisnico, to je bilo 28. decembra 1918, je bil emisar za nabiranje jugoslovanskih dobrovoljcev. Od doma in znancev že dve leti nima poročil. Naslov je: Čehoslovaška dejstvujočaja armija, jugoslovanska komisija pri p. S. H. S. v Jekaterinburg, Rossija.

Vilfanova kočna na Begunjski bo otvorjena v nedeljo 15. junija t. l. Koča bo oskrbovana z jedjo in piščač.

Podružnica Slov. plan. društva so ustanovili, kakor smo že poročali, v Mariboru. Za predsednika je bil izbran dr. Brenc, za tajnika Ferdo Leskovec, za blaginjičarko pa gđ. Budinekova. Podružnica je priredila v ponedeljek svoj prvi izlet k Ruški koči.

Ljubljanski mesarji so na občnem zboru dne 25. maja 1919 sklenili, da od slej ob nedeljah ne bodo prodajali mesa. — Za praznike ta sklep ne velja.

Kopališče Hofgastein. Prehrana je zagotovljena, Kdor bi rad potoval tja, naj na deželno vlado naslovljeno prošnjo z uradno zdravniškim spričevalom ter 20 K denarja pošlje na ravnatelja R. Käfer, Salzburg, Franz Josefstrasse 13.

V Libojah pri Celju je umrl tovarnar F. R. Schütz, čegar tovarna je bila svojočasno na glasu v proizvajanju okusnega keramičnega blaga. Podjetje je sedaj v slovenskih rokah.

Izgnali so v Avstrijo rodbino dr. Wenigerholza, koncipienta pri dr. Plachkyju v Ptuj, ki je bil svojočasno urednik ptujskega »Stajerca«.

Pod državno nadzorstvo je dana tverka Scherbaum v Mariboru. Za sekvestra je imenovan odvetnik dr. Koderman.

Odgovorno uredništvo »Marburger Zeitung« je prevzel Hans Ambroschitz, menda brat nedavno umrlega dr. Otona Ambroschitza.

V nemški službi »Marburger Zeitung« javlja, da je imenovan bivši okrajni sodnik pri okrožnem sodišču v Mariboru dr. Frano Bytsek za sodnega svetnika. Menda v Gradcu, ker ne verjamemo, da bi Bytsek mogel avansirati v naši državi. Mož je namreč proslavljen reneget in slovenofob.

Slavnost v Mariboru odgojena v nedeljo, dne 15. t. m. je bila namenovana velika slavnost v Mariboru v proslavo pripadnosti mariborskega mesta k Jugoslaviji. Na željo generala Maistra se je ta slavnost odgodila na kasnejši čas, da se je lahko udeležili tudi

vojaštvo, ki je sedaj še zaposleno na Koroškem.

Ziganelec je bankovno noka Ana Semčič, natakarja v hotelu Wilson v Ljubljani. Zagovarjala se bode pred sodiščem.

10.000 vrtnik je 1000 zavrtkov tobaka zaplenjeno. Te dni je zaplenila policija nekemu J. V. 10.000 vrtnik in 1000 zavrtkov tobaka, katere je imenovan nameraval prodati na Hrvaško. Zaplenjeno blago se je oddalo finančnemu ravnateljstvu.

Devetdeset tistih umrlih od avtomobila. 24. majnika popoldne se je vletni sinček posestnika Prasnikarja iz Trojan, Miha Prasnikar igral na glavni cesti, ki vodi skozi Trojan. V tem hipu je pridrhal iz smeri iz Ljubljane luksuzno avto, v katerem sta sedela dva gospoda in ena gospa. Avtomobil je dovozil fantiča in ga na mestu usmrtil, vodnik se ni brigal za nesrečo, temveč drdral naprej. Brezsrčnega soferja se do sedaj še ni moglo izslediti. Prosim podatkov, ki se naj pošljejo državni policiji v Ljubljani.

Gad je pičil po domače Hacin iz Velikih Brusnic. Dne 9. junija pop. je »podbiral« Hacin v svojem vinogradu pri Potovrhu. Pod eno trto je ležal gad, ki je pičil Hacin v roko, ko je hotel ta potrgati trsno brstje pri tleh. Roka mu je takoj močno zatekla. Tekel je na svoj dom po prvo pomoč. — Kako se bo razvil, se še ne ve.

Vlomil je v nedeljo zjutraj še pred 7. uro v Kolmanovo skladišče vojak po imenu Josip Senčar, doma iz Arčič pri Irtiji. Zaloten pa je bil od nadstražnika Prunka in stražnika Hribarja in sicer ravno ko je hotel nahrbtnik s 77 kročniki, katere si je v skladišču nabasal, odnesti. Oddali so ga vojaškemu sodišču.

Ciganske fatvine. Pred poldrugim letom je bil ukraden Janezu Bobiču z Gomile en voz s komatom in konjsko opremo. Vse poizvedovanje je bilo zastopljeno. Pred par dnevi je prišla k Bobiču neka ciganka in mu je povedala, da so ukradli ta vozček z opremo vred hrvaški cigani in ga prodali posestniku N. na Slatenu. Bobič je šel na ogled za svojim vozom in ga našel res pri posestniku N., toda voz je bil popolnoma prebarvan in predrugačen. Bobič pa je vendar spoznal svoj voz. Čudno je to, da posestnik N. poldrugo leto ni rabil tega voza, ampak je imel skritega. Zadevo imajo orožniki v rokah.

Zapril so v Zetalah občinskega odbornika Frana Fischerja, ker je nagovarjal vojaške obvezance, naj se ne odzovejo pozivu na orožne vaje.

Obesil se je na Marije Terezije cesti v Jenkovi hiši železničar Umek. Vzrok: žalost radi ženine smrti in alkohola.

Umrli je v Ljubljani zasebnica gđ. Matilda Leskovec N. v. m. p.!

Za ljudsko izobrazbo.

Razpis nagrad.

Okrajna bolniška blagajna ljubljanskega razpisuje iz sklada za podpiranje akcij, ki služijo neposredno ali posredno povzdigi ljudskega zdravstva, ustanovljenega 1-1917, troje priznanih nagrad po 300 K, 200 K in 150 K za najboljše poljudne spise

1. o higijeni delavskih stanovanj,
2. o negi človeškega telesa in
3. o alkoholizmu, njegovem škodljivem vplivu na posameznika, na njegovo družino in človeško družbo sploh.

Vsak spis mora obsegati eno tiskovno polo (16 brošurnih strani male oblike).

Razprava o delavskih stanovanjih naj obdeluje, kakšno bodi stanovanje, četudi skromno, kako in kdaj naj se snazi, zračiti itd.; dalje, kakšno bodi pohištvo in druga oprava, da bo stanovanje služilo svojemu namenu. Preproge, tapete, zastori, svetilce in drugočenje, ali so potrebni in s stališča higijene priporočljivi? Omeniti je tudi slike in druge stenske in sobne okraske.

Spis o negi človeškega telesa naj obravnava, kakšna bodi obleka, perilo, hrana, Ali je vsejedno, kakšne barve je perilo, in ali je takozvano Jagrovo perilo priporočljivo? Važni za ohranitev zdravja so dalje telovadba, izprehodi, izleti, turizma. K negi telesa spadajo tudi nega in čistoča ust, zob, las, nohtov, nog itd. itd. Kdaj naj hodimo k počitku, kdaj vstajamo itd.

Spis o alkoholizmu obsegaj v glavnem: moralni, fizični in gmočni vpliv alkoholizma na pivca, njegove svoje in okolice, na celokupni narod. Ali so javne točilnice opojnih pijač absolutno potrebne? S čim bi se jih dalo nadomestiti, Društva, čitalnice, klubi, zabave, veselice, plesne šole, koncerti pri pogrnjenih mizah itd. Kdaj začne človek piti in zakaj? Kaj žene delavca s doma v gostino? Društva, ki pospešujejo alkoholizem itd. itd.

Tu so podane le glavne smernice, v kateri naj se gibljejo spisi; pisecem pa je dano na prosto, da obravnavajo posamezne predmete tako, kakor se jim zdi, da bodo stvarno najbolj obdelali. Spisi morajo biti izvirna, samostojna dela; prevodi ali celo prepisi niso dovoljeni.

Piše naj se le na eno stran papirja, ker se bo nagrajena dela po možnosti objavila v tisku. Pod spisom pisec ne sme navesti svoje prave ime, marveč krito, t. j. kako izmišljeno ime (psevdonim). Pravo ime s nastankom naslovom naj se napiše na poseben list, ki

ga je dati v posebno kuverto, označeno s pisateljevo krito. To kuverto je zaplenjeno s spisom vred dati v drugo večjo kuverto s naslovom: Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani. Na vrhnjem robu kuverte je napisati: »Konkurenčni spis«. Zadnji dan, ko morajo biti vsi spisi v rokah blagajne, je 30. november 1919.

Vse pošiljave bo odprla posebna komisija, sestojča iz zdravnikov, pisateljev in zastopnikov blagajne. Priložene kuverte s pravimi naslovi pošiljatelj, oz. pisec se bodo odprle šele po ocenitvi spisov.

Poleg razpisane priznane nagrade izplača blagajna vsakemu nagrajencu še poseben pisateljski honorar, kakor ga plačuje Slovenska Matica za znanstvene spise. Nagrada in honorar se bodo izplačali pred Božičem 1919. Imena nagrajencev se bodo objavila.

Tekmovalci lahko spišejo razprave o dveh ali vseh predmetih. Posameznik more dobiti le eno nagrado, četudi bi bila dva ali vsi njegovi spisi odobreni. Blagajna si pridržuje lastninsko pravico do vseh doposlanih jej spisov, ki jih sme objaviti v celoti ali pa v izvlečku. Za v celoti objavljene nenagrajene spise se plača navaden pisateljski honorar.

Tekme se morejo vdeležiti delavci in delavke slovenske narodnosti katerekoli stroke in ne glede na to, če so člani blagajne ali ne. Izključeni so: pisatelji in žurnalisti po poklicu, učenci in dijaki vseh šol, javni uradniki, blaginjski nameščenci ter osebe, ki so dovršile več kakor drugi razred srednje ali tej enake šole.

Na manjše slovniške napake in štlistične hibe se ne bo oziralo; merodajna za priznanje nagrade bo le vsebinska vrednost spisa, tehnika njegove sestave in način pripovedovanja.

Ker ima razpis namen, da vzbudi zanimanje za ljudsko zdravstvo in predmetno literaturo v najširših plasteh naroda, je želeli, da prime kar največ delavci in delavke za pero in se vdeležijo tekme. V osvežitev spomina in ojačanje duha se priporoča, da vsakdo prej preštudira zadevno literaturo, če mu je na razpolago. Časa je pol leta! Nihče, ki misli, da bo opravil dobro, naj se ne straši: prime naj za pero, pa če mu je roka še tako okorna.

Blagajna ima namen, če bo uspeh dovoljen, akcijo nadaljevati in jo razširiti tudi na razpis nagrad za poljudna dela strokovnjakov; skušala bo po svojih močeh še na drug način pozanimati slovenskega delavca za najbolj važno panogo našega življenja: za zdravstvo — in s tem povzdigniti splošno izobrazbo slovenskega naroda.

Društva in vsi, ki pridejo z delavci v dotiko, se naprošajo, da opozore svoje člane in delavce na ta razpis. Prosi se tudi za predloge in nasvete k začetni akciji, ki naj se pošljejo na naslov: Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Vsi listi, ki smatrajo akcijo za dobro, se prosijo za ponatisk tega članka.

Kultura.

Repertoire Narodnega gledališča. Drama: 13. junija petek. Zaprt. 14. junija sobota »Pelikan« C 2/63. 15. junija nedelja »Pelikan« A 2/63. 16. junija ponedeljek. Zaprt. 17. junija torek »Listnica Boubouroche« 6 65. — Opera: 13. junija petek. Zaprt. 14. junija sobota »Madame Butterfly« A 64. 15. junija nedelja »Madame Favart« (Obhajanje 100letnice Offenbacha). Izven abonma. 16. junija ponedeljek »Madame Butterfly« B 64. 17. junija torek. Zaprt.

Iz gledališke pisarne. V soboto 14. t. m. se poroči članica Narodnega gledališča gospodinja Mila Sarič, z gospodom kapitanom Vardijanom v frančiškanski cerkvi ob 4. uri popoldne. Čestitamo!

Gđ. Renata Miletičeva nastopi danes, v četrtek in v soboto v ulgi hčerke v »Pelikanu«. Za gostovanje mlade umetnice vlada veliko zanimanje.

Pevke »Glasbene Matice« naj se zberejo danes ob pol 8. uri zvečer pred Glasbeno Matico. Vse, brez izjeme!

Slava učenjaku Pupinu. LDU. Beograd, 10. junija. Dijaki dom za srednješolce je priredil na binokotni ponedeljek sestanek v čast velikemu učenjaku in dobrotniku srbskega naroda dr. Mihajlu Pupinu. Sestanka so se udeležili ministrski predsednik dr. Anton Korošec in naučni minister Ljuba Davidović, nadalje zastopniki humanitarnih in prosvetnih institucij ter mnogobrojni gostje zaveznih narodov. Imenom uprave je pozdravila Pupina gospa Maksimović — Petković, povdarjala težko stanje našega naroda v poslednjih letih in velike zasluge, ki jih je storil Pupin svojemu narodu v tujini, pri čemer je imel sam velike žrve in podžgal tudi druge k požrtovalnosti. Njen govor je imel velik učinek na vse prisotne. Pupin se je takoj odzval in povdarjal v svojem govoru, kako so pred vojno naši neprijatelji tujemu svetu naprtili naziranje o Srbiji, ki niti najmanj ne odgovarjalo istini. Ker nismo imeli tiskovnega urada, da obveščamo zunanji svet in se z njim spoznavamo, se je to krivo naziranje, neprestano sistematično gojeno, obdržalo vse do poslednjih vojni časov. Ti hoče pa so otvorili oči našemu sve-

tu, ki danes vidi v Srbiji in posebno srbskem seljaku človeka in pol, ki je v teh sedmih letih izvajal dela, ki presega gozdo človeško moč. Umerjeni Pupinov govor je zbudil najživahnejše odobravanje vseh navzočih, ki so ga burno pozdravljali. Dijaki so zaključili slovesnost s popevanjem narodnih himen.

Natečaj »Matice Hrvatske«. »Matica Hrvatska« razpisuje ove natečaje za književne nagrade: 1. iz zaklade Draškovičeve (K 2000) za »najbolji pučki spis« za god. 1919. do 31. prosinca 1919. Natečaji se mogu rokopolati. 2. iz zaklade Veber - Tkalčićeve (K 900.—) za »najbolje narodno knjižno delo« za god. 1919. do 31. prosinca 1919. (Štampana dela ili rukopisi). 3. iz zaklade Vučićeve (K 2000) za »najbolje delo iz hrvatske povijesti« za g. 1920. do 31. prosinca 1920. (Štampana dela ili rukopisi). 4. iz zaklade Bujanovičeve (povišen honorar za 50%) za izvorno ili prevedeno delo iz hrvatskoga ili slavenskoga života za god. 1919. do 31. prosinca 1919. (Rukopisi). 5. iz zaklade Turkovičeve (K 500.—) za prijevod popularnog djela iz poljoprivrede ili šumarstva za god. 1919. do 31. prosinca 1919. 6. iz zaklade Miletičeve (K 50.—) za izvorno delo kazališne struke za god. 1920. do 31. prosinca 1920. 7. iz zaklade Vranjani - Dobrinovičeve (K 700.—) za viorno knjižno delo bez razlike svrhe za god. 1921. do 31. prosinca 1921. (Štampana dela ili rukopisi).

Nagrade iz zaklade »Matice Hrvatske«. Iz zaklade grofa Ivana Draškovića za godinu 1917. nagrađeno je djelo Antonije Kassowitz - Cvijić: Vatroslav Lisinski u krugu ilira, iz jate zaklade za godinu 1918. djelo dr. Frana Lubanovića: Kemija živih bića, iz zaklade Dušana Kotura za god. 1918. djelo dr. Ojuna Dimovića: Vojvoda Momčilo, iz zaklade Adolfa Veber - Tkalčićeva za god. 1918. djelo Svetozara Corovića: O čelijama, iz zaklade Julijana Dubanovića za god. 1917. djelo D. S. Merežkovskoga: Vječni suputnici a hrv. prevodu I. Velikanovića.

Iz »Matice Hrvatske«, Rpanj 1919. U štampi so djela: Antonja Kassowitz - Cvijić: Vatroslav Lisinski u krugu ilira; Gundulić: Osman s uvodom i tumačem Dr. G. Korblerja; A. Kovačić: U registraturi; St. Wyspianski: Boleslav Smjelj; Noviji slovenski pisci, s biografijama od prof. Fr. Ilešića. U štampu ulaze: »Vojvoda Momčilo«, drama dr. G. Dimovića, »Sredovječni gradovi« prof. G. Szabo, »Ilirski antologija« u obradi prof. J. Pasarića. Za štampu su primljena djela: drama Peste Petkovića; Tolstoj: Posmrtno djelo, u prevodu I. Velikanovića. Prihvataču je ponuda da se štampaju »Doživljaji« Branislava G. Nušića. Pomnjena su Euripidova djela u prevodu prof. K. Raca i Shakespearov »Kralj Lear« u prevodu dr. Milana Bogdanovića.

Še enkrat o umetniški vzgoji in to le malo pripomni k srednjemu članku v »Slov. Narodne«.

Kakor želimo, da kanejo splošne predmetna izvajanja g. prof. Suherja na rodovitna tla in se strinjamo s uvodnimi stavki nepoznanega pisca agoraj omenjenega članka, tako odločno pa odklanjamo metodo in način uveljavljanja vzgojnih principov, kakršne označja anonimni reformator v tem članku.

Problem je tako obširen, pa tudi tako globok, da ga ne reši pa makar največji pedagoški žemij s enim samostojnim peresom, kot si to predstavlja navdušeni člankar s omenjenim omeniti aranžmajem iz srednje — v visokošolsko karijero poljubnega učitelja prostoročnega risanja na gimnaziji ali realki X. Y.

Protestiramo, da bi se problema, ki zadeva tako v živo slovenskega Slovence, ki bi pomenjal srečno započelo, pa tudi srečno razrešeno, regeneracijo cellega naroda, polastili enostransko zgolj le pedagogi.

Umetnost je umetništvo in umetnik njen apostol! Pedagog pa se uči od umetnika in potem idi in vzgaja!

S tem pa nismo izrekli, da odklanjamo sodelovanje pedagogov. Nasprotno! Dobrodošla nam vsaka pomoč in vsak nasvet, ki prihaja iz ljubezni in dobre volje.

Tudi umetniki nismo tačas praznovati. Javnost ni izvedela o them našem delu, dasi smo pripravljali prepoved v svesti al, da pomenja: narod čuvstveno vzgojiti, priklicati mu dušo, ki jo je v kužnem ozračju med in povojne brutalno materijalistične dobe že izgubil.

Ponavljamo: umetništvo je apostolstvo in poklican je, da ne živi same le lepoti, marveč jo tudi oznanja, — tedaj dovolite, da postane kapitol o umetniški vzgoji predvsem naše poglavje! Poglavje, kateremu vže dolgo posvečamo vso našo ljubezen in naše misli.

Ne gradimo samo v oblakih, znamo živeti tudi realno življenje; preskrbeli smo, da bo tudi vprašanje umetniške šole in vsega, kar treba za umetniško-vzgojni naraščaj, za risarstvo, slikarstvo in estetično izobrazbo našega visokošolskega dijaštva — seveda s aktivnim sodelovanjem naše vlade — ugodno rešeno.

V Ljubljani, 31. majnika 1919.

Klasično-gledališki umetnik...

Društvo slovenskih profesorjev najnujno sporoča to - le podružnicam in posameznim gg. tovarišem: Dne 6. junija nam je bratsko društvo zagrebško osebno po svojem predsedniku dr. Karliču stavilo predlog, naj bo »Nastavni Vjestnik« našo enotno skupno glasilo za članke in društvene vesti. Naš odbor je z največjim veseljem sprejel to novico: tako bi mi, srednješkolski učitelji v Sloveniji slednjič vendar prišli do rednega glasila, do dobrega glasila, in kar je poglavito, s hrvatskimi kolegi bi se po tej poti najprej duševno zblizali, spoznali ter v nerazdružno bratsko organizacijo zvezali. V ta namen je zdaj treba takoj dvoje: 1. pridno pisati članke in društvene zadeve, in 2. list gromotno podpreti. Hrvati plačujejo po 12 kron članarino svojemu društvu in zato dobiva vsak član »Nastavni Vjestnik«. Tudi mi moramo članarino zvišati na 12 kron. Ker pa ima to pravico samo občni zbor, a ga v tem času (železniški tarifi, konec šolskega leta) ne moremo sklicati, prosimo odbor podružnice, naj nam skupno, kjer teh ni, pa gg. tovariši, vsak zase po dopisnicah nemudoma javijo: 1. ali so za zvišanje članarine na 12 kron in 2. če so, naj javijo tudi vsak svoje zasebno stanovanje, ker bodo dobivali »Nastavni Vjestnik« naravnost na dom. Odbor prosi odgovora vsaj v enem tednu, zakaj 1. broj »Nastavnega Vjestnika« za šolsko leto 1919/20 se že stavi (izide dne 1. septembra) in v Zagrebu morajo višino naklade vedeti vsaj do 20. junija. — Zvišanje članarine se razume od 1. septembra dalje. Prvi broj »Nastavnega Vjestnika« bo prinesel naš oklic za sodelovanje ter vse tisto gradivo, katero smo bili namenili za drugo številko naših »Izvestij« (prva številka je vsakemu članu pri odboru na razpolago). Sedaj pa takoj na delo! — Odbor.

Tečaj za učitelje na obrtnih nadležnih šolah. Na državni obrtni šoli v Ljubljani se bo vršil od 18. avgusta do 6. septembra t. l. strokovni tečaj za izobrazbo učiteljev obrtno - trgovskih predmetov na obrtnih nadležnih šolah. Prošnje za sprejem je poslali do 6. julija t. l. na ravateljstvo. Glede bližnjih podatkov se opozarja na razglas v uradnem listu deželne vlade za Slovenijo, števil. 104 z dne 11. t. m.

Gospodarstvo

Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22 opozarja obrtnike, ki imajo na Dunaju naročeno ali že nakupljeno razno blago in surovine, oziroma obrtniki, ki žele isto naročiti z Dunaja, naj se zgledajo v omenjenem uradu osebno ali pisмено, ker namerava urad tozadevno posredovati. Priglasiti se je treba najkasneje do 20. junija. Na poznejše priglasitve se ne bo moglo ozirati.

Dovoljenja za nakup živil. Za pivovarno »Union« v Ljubljani smejo uvesti splošna trgovska delniška društva »Continental« 10 vagonov ječmena; delniška društva za promet s polskimi pridelki v Zagrebu 3 vagona ječmena in tvrdka Werner in Klanber v Sisku 5 vagonov ječmena.

Državna posredovalnica za delo. Podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu od 2. junija do 7. junija 1919. je iskalo delo 149 moških in 54 ženskih delavskih moči. Delodajalci so iskali 1278 moških in 56 ženskih delavskih moči. Posredovani se je izvršilo 96. Pri vseh podružnicah »Državne posredovalnice za delo« je od 1. jan. 1919. do 7. junija iskalo delo 7717 delavskih moči, delodajalci so pa iskali 6942 delavcev. Posredovani se je izvršilo v tem času 1818. Delo iščejo: pisarniške moči (319), trgov. sohtrudniki in sotrudnice (194), služkinje in kuharice (156), hišniki, pazniki, poljski in tovar. delavci in delavke, strojni in navadni ključavničarji, ekonomski, oskrbniki, železostrovarji, kovači, kurjači, strojniki, dinnarice, predil. delavke, mesarji, pekci, mehaniki, uradne in trgov. sluge, hotel. sobarice, pleskarji, sob. slikarji, natakariji in točiči, brivci itd. V delo se sprejmejo: Rudarji (900), služkinje (100), težaki, hlapi, zidarji, tesarji, tov. delavci in delavke, mizarji, konj. hlapi, čevljar. pomočniki, vajenci, pis. moči, šivilje za perilo, obleko, strojniki, kurjači, konj. hlapi usnarji itd.

Semenj v Črnomošnjah (žel. postaja Semič) bo v torek dne 24. t. l. za živino in razno blago.

Živnorojski in mlekarjski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu v petek dne 27. junija in soboto dne 28. junija t. l. s sledečim sporedom: Reja molznih krav. Krmljenje. Molza. Mlekarstvo. Predavanje se prične v petek dne 27. junija t. l. ob 2. uri popoldne. Kdor se želi udeležiti enega ali drugega izmed teh tečajev naj se pripravi po dopisnici pri ravateljstvu kmetijske šole na Grmu pošta Novo mesto in sicer za vinogradniški tečaj do 19. t. m., za živnorojski in mlekarjski tečaj pa do 23. junija t. l. Revnejšim da ravateljstvo prenočišče brezplačno na razpolago.

Vinogradniški tečaj priredi kmetijska šola na Grmu v petek dne 20. in soboto dne 21. junija t. l. s sledečim sporedom: poletna dela v vinogradih. Trtni škodljivci. Zelena cepčenje. Predavanje se prične v petek dne 20. t. m. ob 2. uri popoldne.

Licenciranje bikov plemenjakov. Dne 3. junija 1919 se je v mestni klavnici vršila komisija, ki je imela nalogo pregledati vse biko plemenjake v mestnem okolišu in določiti njih sposobnost za plemenitev. Založnost živinorejskih razmar je

da je pripeljal k tej komisiji samo eden posestnik svojega bika plemenjaka. Ta komisija je na mestu konstatirala, da je v Ljubljani veliko število krav in telic, da pa ne odgovarja temu številu število sposobnih bikov plemenjakov. Ker je valed dolgoletne vojne naša živinoreja jako veliko trpela, treba je, da jo dvignemo v prejšnji stan, oziroma do viška razvoja. Valed tega mora vsak posamezni kmetovalec - živinorejec - ravnati se po zakonih, ki so postavljene v varstvo naše živinoreje. Za plemenitev goveje živine mora biti v vsaki občini na sto krav in telic vedno na razpolago 1 bik plemenjak, ki mora biti od dopuščevalne komisije spoznan za sposobnega za plemo. Pri plemenjkih

je velikega pomena, kakšno pasmo da je, starost, mero, na kar se pri nas akoro nikjer ne gleda. — Zarod goveje živine postaja valed napadnega ravnanja vedno slabše in živinoreja trpi na razvoju. Po zakonu je določeno, da je treba za vsakega bika plemenjaka, ki se ga dopušta, sklep dopuščevalne komisije, ki se izreče o sposobnosti bika. Le taki biki, ki dobe posebne dopustilne liste in ki so bili po dopuščevalni komisiji spoznani sposobni, se smejo uporabljati za plemo. Zato je treba, da se naši živinorejci bolj zanimajo za razglase in razpise, ki se tičejo naše živinoreje in da polagajo važnost na reje goveje živine, ki ima posebno v današnjih časih veliko pomena.

Najnovejša poročila.

Naša posebna brzojavna poročila. IZ ITALIJE.

Milan, 9. junija. (Preko Švice.) Laški parlament se sestane dne 19. junija. Konferenca laških pariških delegatov z ostalimi člani ministrskega sveta v Oulu je sankcionirala novi že znani kompromis v reškem vprašanju. Laška socialistična stranka objavlja poziv na solidarnost z boljševiki. Zadnja mislija angleških in francoskih socialistov v Italiji in v Švici je veljala pripravi generalnega štrajka proti mirovni konferenci.

STAVKE V PARIZU.

Pariz, 10. junija. Pariške stavke ponehavajo.

ODGOVOR NEMSKIM DELEGATOM.

Pariz, 11. junija. Komisija za Zvezo narodov je izdelala odgovor na nemške protipredloge in je ta svoj odgovor danes predložila četvorici. V tem odgovoru se računa, da bo Nemčija pripuščena k Zvezi narodov po preteku nekega nedoločene roka, potem ko bo dokazala svojo dobro voljo, zlasti s plačilom prvega obroka dolga. Tudi se hoče olajšati Nemčiji njena produktivnost in ozdravljene trgovskega življenja. Dva druga predloga merita na obvezno popolno razoroženje vseh držav in na kontrolo narodnih manjšin v pokrajinah, ki jih Nemci izgube.

Pariz, 10. junija. Antanta bo odgovorila Nemcem koncem tega tedna. Odgovor na nemške protipredloge so izdelale subkomisije za odgovornost, za reparacije, za meje, gospodarska subkomisija za Zvezo narodov in druge. Četvorica hoče podati svoj odgovor v najkrajšem času.

KOLČAK ODGOVARJA ZAVEZNIKOM.

Pariz, 10. junija. Admiral Kolčak je odgovoril zaveznikom s posebno noto, v kateri sprejema zahteve po demokraciji ureditvi Rusije in po sklicanju konstituant. Pridržuje si pa priznanje Finske in drugih držav, češ, da je to zadeva bodočih konstituant, iz vsemih Poljsko, ki jo priznava. Glede ruskega dolga ponavlja Kolčak zagotovilo, da narodna vlada ne priznava boljševiške naredbе od leta 1917. in da priznava vse obveznosti napram zaveznikom.

V RUSIJI.

Lucern, 10. junija. Dne 6. junija so zavezniški bombardirali fronto. — Letski kmetje so se dvignili proti boljševikom. — Kolčakov četete so zavzele železniško severno od Našana in več sibirskih mest.

GROŽNJA.

Lucern, 10. junija. Iz Mogunca javljajo, da je vsa fronta od Frankobroda do Wiesbadena pripravljena na takojšnji pohod proti Nemčiji, čim bi se nemška delegacija branila podpisati mir.

WILSON PRED ODHODOM.

Pariz, 10. junija. Wilson ostane v Parizu do 1. julija. Če bi Nemci ne podpisali, odide Wilson vseeno, v Parizu pa pusti kot ameriške zastopnike gg. Lansinga, Withea in generala Blissa. Kolonel House odide prihodnji teden v London na razgovor z vodilnimi angleškimi krogi, radi ureditve Zveze narodov.

STAVKA V ITALIJI.

Lucern, 10. junija. Valed splošne stavke počiva v Neaplju vse delo popolnoma. Delavsko gibanje vodi Labriola. Tudi v drugih italijanskih mestih je opažati nevarno revolucionarno gibanje. V Genovi so bili veliki izredni radi tamkaj vladajoče draginje.

Lucern, 11. junija. Vesti iz socialističnih krogov, ki pa so blizu nemški propagandi, napovedujejo za konec tega meseca splošne stavke proti miru. Italijani imajo pri tem vodstvo. V Rimu zboruje od včeraj republikanski kongres.

BELA KUN ZA ZBLIŽANJE Z ITALIJO.

Lucern, 11. junija. »Avanti« objavlja danes razgovor s predsednikom madžarske boljševiške republike Belo Kunom. Cenzura je poročilo večinoma črtala. Bela Kun se v svojem intervjuu zavzema za zblizanje med Madžarsko in Italijo.

UGROŽENO STALIŠČE ORLANDA.

Milan, 10. junija. Stanje jadranskega vprašanja je neizpremenljivo. Glavno vprašanje italijanske politike tvori sedaj volina reforma. Stališče ministrskega predsednika Orlanda, ki je valed zunanje politike že težko ugroženo, je valed volina reforma nevarno ogrožena.

VTISK OKUPACIJE CELOVCA V PARIZU.

Lucern, 10. junija. V pariški brzojavki v listu »Corriere dela Sera« slika Barzini vtisk, ki jo je napravila v Parizu vest o okupaciji Celovca po jugoslovanskih četah. Barzini povdarja, da je bila ta vest sprejeta z blagohotno brezbriznostjo. Jugoslovanska nepokorščina proti Antantnim sklepom se molče tolerira. »Corriere« ščuva ogorčeno proti Jugoslovanom in zahteva odločne odredbe proti njim. — Poročilo jugoslovanskega tiskovnega urada o zavzetju Celovca in o sklenjenem premirju je povzročilo v francoskem časopisu dvome, jugoslovanska mirovna delegacija sama pa je vest opremila s komentarjem, v katerem pravi, da jo je okupacija Celovca presenetila.

(Poročila iz Beograda.)

VOJAŠKA KONVENCIJA MED ČEHOSLOVAŠKO IN JUGOSLAVIJO.

Beograd, 11. junija. Vsi praški listi poročajo, da se je sklenila med Čehoslovaško in Jugoslavijo vojaška konvencija. V tukajšnjih uradih se ne da o tem nič natančnega izvedeti.

VOJNA NAPOVED ČEHOSLOVAŠKE OGRSKI.

Dunaj, 11. junija. Na Češkem vlada izjemno stanje. Odrejena je mobilizacija več letnikov. Madžarski boljševiški republiki je napovedana vojna.

DR. ŽERJAV V BEOGRADU.

Beograd, 11. junija. Podpredsednik deželne vlade za Slovenijo, dr. Žerjav, je ostal tudi še danes v Beogradu in je imel dve daljši konferenci z ministrskim predsednikom Protičem in z več resortnimi ministri.

SVEČANI SPREJEM ČEHOSLOVAŠKEGA POSLANIKA V BEOGRADU.

Beograd, 11. junija. Novoimenovani poslanik čehoslovaške republike za kraljevstvo SHS je bil danes slovesno sprejet od prestolonaslednika v avdienci, kateremu je izročil svoje akreditivne. Sprejemna avdiencia se je izvršila na izredno slovesen način. Kraljevska garda na konjih pod vodstvom garnizij oficirjev je prišla pred stanovanje češkega poslanika, g. Antonina Kaline, ki se je odpeljal v dvornem avtomobilu v spremstvu kraljevega adjutanta Damjanovića in legacijskega svetnika, g. Emila Simeka, pred dvor. Občinstvo je češkega poslanika na potu živahno pozdravljalo. Na avtomobilu je plapolal novi državni prapor z novim državnim grbom. Pred dvorom je bila postavljena častna kompanija z godbo kraljeve garde. Ko se je približal sproved prestolonaslednikovega dvorca, je vojaštvo prezentiralo in godba je igrala »Kde domov mui!« Pri vstopu v dvor so čakali dvorni dostojanstveniki, ki so odvedli poslanika v avdienco dvorano. Kmalu nato je stopil prestolonaslednik v dvorano v spremstvu dvornega maršala Balužića in zastopnika zunanega ministra, londonskega poslanika Gavrilovića. Prestolonaslednik je bil obdan od svojih garnizij oficirjev. Poslanik Kalina je izročil prestolonasledniku svoje akreditivne s svečanim nagovorom v srbskem jeziku, povdarjajoč historični moment, ko si svobodna naroda češki in jugoslovanski podajata bratske roke, da navežeta stike obeh narodov za boljšo bodočnost. Prestolonaslednik je odgovoril s prisrčnim odgovorom in naglašal brats. vez, ki vežejo troimeni narod na slavno čehoslovaško republiko. Po končani slavnosti izročil akreditiv se je prestolonaslednik ljubezljivo razgovarjal s poslanikom Kalino in tajnikom Simekom in nato s svojim spremstvom zapustil dvorano. Odhod poslanika Kaline z dvora se je vršil na isti svečani način. Sprevod je otvorila kraljevska garda na konjih, tej so sledili avtomobili in sproved je zopet zaključil oddelek kraljevske garde na konjih. Po vrnitvi poslanika Kaline je vojaški sproved odšel ob zvokih jugoslovanske koračnice v svoja bivališča. Tako se je izvršila prva avdiencia prvega čehoslovaškega zastopnika pri našem kraljevstvu na izredno svečan in prisrčen način.

(Poročila iz Zagreba.)

SHODI DEMOKRATSKE STRANKE NA HRVAŠKEM.

Koronica, 11. junija. V torek, 10. t. m. se je vršila tukaj velika skupščina demokratske stranke, na kateri so govorili Milan Pribičević in dr. Srdjan Budisavljević. Ves mnogobrojni narod je avdienco izjavil, da pristopa organizaciji stranke in odobrava dosedanje delo vodstva. Poseben poudar se

je poslal zastopniku korenčkemu okraju, ministru Svetozariju Pribičeviću. Iz Koronice so odšli odposlanci demokratske stranke v Otočac, kjer se je v sredo predpoldne vršila skupščina.

Novi Gradski, 11. junija. V nedeljo se je vršila v Novi Gradski velika narodna skupščina, na kateri se je narod tega okraja soglasno izjavil za demokratsko stranko in izrazil zaupnico demokratski zajednici. Od poslancev so bili prisotni iz Beograda Popović, Timotijević, Miloje Jovanović, Gligorije Anastasijević, Ante Todorović ter iz Zagreba Budisavljević, dr. Angjelinović in polkovnik Milan Pribičević. G. Popović je pozdravil skupščinarje v izbranih besedah in govoril o jedinstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev. Naposled je govoril Ante Todorović, ki je primerjal suženjstvo Macedoncev s suženjstvom Jugoslovanov in bivši avstro-ogrski monarhiji. Dr. Angjelinović je govoril o demokratskem značaju naše države ter o dolžnostih in pravicah državljanov proti njej.

Plaško, 11. junija. V Plašku je imela demokratska stranka skupščino, na kateri je narod soglasno zahteval, da položi dr. Medaković, zastopnik tega okraja mandat. Skupščina mu je izrekla nezaupnico.

DEMANTI DR. J. ANGJELINOVIĆA.

Zagreb, 11. junija. Narodni poslanec dr. Angjelinović je poslal uredništvu »Hrvata« popravek, v katerem pravi, da vest »Hrvata«, da bi bil on osnovec Dalmacije novo stranko, ne odgovarja resnici, posebno še zato ne, ker se nahaja on v izvrševalnem odboru demokratske stranke v Splitu, ki je obenem izvrševalni odbor demokratske stranke za celo Dalmacijo.

FINANČNI MINISTER V ZAGREBU.

Zagreb, 11. junija. Minister financ dr. Momčilo Ninčević je došel včeraj s šestimi referenti v Zagreb.

GUVERNER NARODNE BANKE V ZAGREBU.

Zagreb, 12. junija. Na Duhovo je bil v Zagrebu Gjuro Weissert, guverner Narodne banke v Beogradu, kjer je konferiral z ravnatelji zagrebskih denarnih zavodov.

ZA ZBLIŽANJE MED RUSI IN JUGOSLOVANI.

Zagreb, 12. junija. V Zagrebu so se včeraj sestali na poziv mestnega načelnika dr. Srkulja predstojništva zagrebskih kulturnih zavodov in institucij radi akcije za rusko - jugoslovansko zblizanje. Ruski begunci bodo nameščeni v Srijemu in Bački, kjer ni beguncev iz primorskih krajev. Osnuje se poseben odbor v Beogradu in poseben v Sarajevu. Za predsednika zagrebskega odbora je izvoljen mestni načelnik dr. Srgulji, za podpredsednika pa dr. Surmin in znani književnik Isa Velikanović.

VANČAS OPROŠČEN.

Sarajevo, 12. junija. Tukaj se je vršila razprava proti Vančasu ki je bil obtožen, da je leta 1914. proti srbskemu prebivalstvu mesta podal razne denunciacije. Na podlagi izpovedb prič je bila izrečena oprostitna obsodba. Državni pravdnik si je pridržal rok treh dni za pomislek.

BANČNI URADNIKI.

Sarajevo, 12. junija. V Sarajevu se pripravljata stavka bančnih uradnikov. Šest bančnih zavodov je pristalo na zahteve uradnikov, ali iz solidarnosti se udeležijo stavke tudi ti.

POVRATEK SRBSKIH BEGUNCEV.

Dubrovnik, 12. junija. V Dubrovnik je prispel transport srbskih beguncev okoli 900 in preko 200 invalidov.

TRGOVSKI DOGOVOR MED SRBIJO IN ITALIJO.

Zagreb, 12. junija. Včerajšnje »Narodne Novine« imajo naredbo delegata ministra finance, da je prejšnji trgovski dogovor med Srbijo in Italijo podalšan. Na posebno zahtevo Italije velja ta dogovor samo za Srbijo, ker Lahi ne priznava novega kraljevstva. Roba se bo uvažala samo v Srbijo in edino preko Soluna. Italija ukrene vse potrebno, da ta roba ne pride v ostale dele kraljevstva. (Dokler so nam v Parizu vezane roke, ne gre drugače. Čim se konča konferenca, postane ta pogodba iluzorna.)

Vesti LDU.

SLOVENIJA PROTESTIRA ZOPER NAMERE PARIŠKE KONFERENCE.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 12. t. m.: Te dni vladi za Slovenijo prihajajo poleg že objavljenih še neprestano številne izjave, v katerih se protestira proti krivicam, ki jih nam namerava prizadeti pariška konferenca, zahteva pravica ureditve naših mej, združenje vseh Slovencev v kraljevini SHS in uveljavljenje Wilsonovih načel o samoodločbi narodov. Vodstvo Jugoslovanske Kmetijske Zveze je v svoji seji z dne 9. t. m. sklenilo nastopno resolucijo: V trdnem prepričanju, da je na naši strani pravica in resnica, povzdiguemo svoj glas in zahtevamo brezpogojno, da ima pripadati jugoslovanski državi vse ozemlje in vsi otoki, koder prebiva v strnjanih masah trojanski narod Slovencev, Hrvatov in Srbov in izjavljamo, da ne bomo nikdar priznali miru, ki bi delal splošno sprejetemu načelu o samoodločbi narodov nasilje in bi raztrgal naš narod v razne države. Naši mirovni delegaciji popolnoma zaupamo v trdnem prepričanju, da bo napela vse sile, da prepreči vsak nasilen mir. — Enake izjave so sklicali: Zastopniki Kmetijske

Zveze v Makolah, Kmetiska Zveza v St. Vidu pri Zatičini za občine St. Vid pri Zatičini, Češnjice, Dob. Temenjo, Bukovico, Veliki Gaber, Praproče, Steh. vas, Zagorico, Podboršt, Radohova vas, Velike Pece, Gornja vas in Muljava, nadalje Kmetiska Zveza v Smartnem pri Litiji, Kmetiska Zveza v Lesah pri Brezljah, Kmetiska Zveza v Zagorju ob Savi, Kmetiska Zveza v St. Jurju ob Juž. žel. Kmetiska Zveza v Trbovljah, Lovski klub v Boh. Bistrici, Jugoslovanska Strokovna Zveza v Ljubljani, jeseniški okrožje skupin Jugoslovanske Strokovne Zveze, Jesenice, Javornik, Kamna Gorica in Kropa, Skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze v Zagorju ob Savi, skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze v Trbovljah, delavci občine Sorice. — Proti nasilnemu razkosanju slovenskega naroda so nadalje protestirale še nastopne občine: Marija Gradec pri Laškem trgu, Železniki, Frankolovo, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Smihel-Stopiče, Žužemperk, Kamnik, St. Jurij ob južni železnici, Struge, Tržič, Trojane, Radovljica, St. Janž na Dravskem polju, Mirna, Bohinjska Bistrica, Ribno, Smartno pri Litiji, Medvode, Naklo, Dobrnič, Rateče, Sv. Ana pri Makolah, Dešno, Stopno, Pečke, Statembreg, Jelovec, Makole, Modraš, Studenice, Brezje, Hrastovec, Peki, Videm pri Kočevju, Podgora, Breznica na Gorenjskem, Ribno, Studenec - Ig, Stari trg pri Ložu.

Protestne resolucije so se sprejele na shodih: Na Dovjem, v Slovenjgradcu, v Zalem Logu, v Hočah pri Mariboru, v Stični na Dolenjskem, v Kranju, v Smledniku, v Poljanah nad Škofjo Loko, v Mengšu, nadalje krajevni odbor VLS v Gorjah, krajevni organizaciji JDS za Kamnik in kamniško okolico.

OGRSKE MEJE.

LDU, Lyon, 11. junija. (Brezlično.) Svet petorice zunanjih ministrov in sicer Lansing, Balfour, Pichon, Sonnino in Makino (Japonsko), katerim sta se pridružila tudi Tardieu in Cambon, se je v sredo zjutraj pečal z določitvijo ogrskih mej. Pri posvetovanju sta bila navzoča tudi romunski in čehoslovaški ministrski predsednik ter čehoslovaški zunanji minister Beneš.

PROTESTI ZOPER NAMERE PARIŠKE KONFERENCE.

LDU, Deželna vlada za Slovenijo je prejela nadaljne proteste proti nameram pariške konference, ki hoče razkosati naše jugoslovansko ozemlje, in sicer od občinskega zastopa mesta Loč, občinskega zastopa v Predturgu, krajevne organizacije JDS v Boh. Bistrici, od županstva, gasilnega društva, krajevne skupine JDS, Sokola in Orla v Trbovljah, od podružnice Kmetijske družbe v Vučji vasi, od županstva v Poljanah, od Slovenske kmetijske zveze za Laški okraj, od občinskih odborov v Gradiski in Dobrenji, krajevne organizacije JDS v Rajhenburgu, mariborske okrajne organizacije JDS.

LDU, Kranj, 11. junija. Občinski zastop mesta Kranja je v svoji izredni seji dne 9. junija 1919 soglasno sklenil nastopno resolucijo, ki se je poslala deželni vladi za Slovenijo v Ljubljani. V zadnjem trenutku opominjamo vesele, ki so zbrane v Parizu in odločujejo o usodi narodov, da naj ne raztrgajo slovenskega dela trojanskega naroda in naj ga ne prepuste raznaroditvi Lahom, Nemcem in Madžarom. Z vsi odločnostjo zahtevamo, da se upošteva samoodločba narodov in da se združijo vse zemlje, kjer stanuje v strnjanih masah naš narod, z državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Miru, ki bi tem načelom nasprotoval, nikdar ne bomo priznali in pozivljamo našo pariško delegacijo, da ga ne prizna. Opozorjamo, da bi bil nam krivičen mir začetek novega ogrožanja evropskega mira.

LDU, Mozirje, 11. junija. Nad 500 zborovalcev, domačinov in goriških beguncev, zbranih na binkoštni ponedeljek v Vrbovcu pri Mozirju, je soglasno sprejelo resolucijo, ki protestira zoper razkosanje našega trojanskega naroda na pariški konferenci ter zahteva popolno samoodločbo naroda, kakor tudi pozivlja naše delegate, naj nikdar ne podpišejo miru, ki bi tem načelom nasprotoval. Enako resolucijo so sprejeli tudi soglasno občinski zastopi v trgu Mozirje, okolice Mozirje trg, Rečice, Kokarjev, Savinjski Sokol, Narodna čitalnica v Mozirju, Ciril-Metodova podružnica gornjegrajskega okraja, izobraževalna društva v Mozirju, Nazarij in Rečici, Kmetijsko društvo na Rečici, načelnštva požarnih žup za okraje Gornjigrad, Soštanj in Slovenj Gradec.

ZAHVALA GENERALA JANKOVIĆA BORCEM NA KOROSKEM.

Ljubljanski dopisni urad poroča dne 11. t. m. Poveljnik IV. armije gospod general Božidar Janković se je poslovil od vojaških oddelkov na korški fronti a sledečim poveljem: Junaki! V mojem povelju Dj. O. Br. 2242 z dne 27. maja 1919 poklical sem vas na oboroženo akcijo proti našim večnim sovražnikom Avstro-Nemcem, ki so brez vsakega poviča z naše strani vpadli v korški del naše domovine. Zapovedal sem, da zmagovalno, kakor vedno do sedaj, izženete sovražnika iz teh naših krajev in osvobodite naš narod barbarškega, sovražnikovega nasilja. Odrvali ste se, junaki, na moj poziv in povelje s največjo verno in požrtvovalnostjo do x tej moci, v kolikor sem vam se

upal. Izgnali ste sovražnika ne samo iz onih naših krajev, ki jih je zasedel, ampak uničili ste ga, popolnoma razbili in pognali v beg in osvobodili in zasedli širne nove pokrajine na levem bregu Drave z važnimi strateškimi in taktičnimi točkami, ter na tak način še boljše zavarovali našo koroško posest. Zapolnili ste mnogo raznovrstnega vojnega materiala in pristili sovražnika, da prosil, da zaustavimo našo oboroženo akcijo in da sklenemo premirje, katero se je med tem že sklenilo. Srečen sem, junaki, da vas ob priliki teh bojev pohvalim za vašo veliko hrabrost, požrtvovalnost, vztrajnost in trdno voljo, da se sovražnika premaga. V prvi vrsti velja moja zahvala onim našim junakom in dragocenim žrtvam, ki so dali svoje življenje ali pa bili ranjeni za svoj narod in domovino in nato ostalim borilcem. Večna slava in trajen spomin medsebojnega priznanja in še enkrat hvala v imenu domovine.

MADŽARSKO POROČILO O BOJIH NA SLOVAŠKEM.

LDU. Budimpešta, 11. junija. (Brezlično.) Ogrski korespondenčni urad poroča z dne 11. junija: Zahodno od Levic smo odbili sovražni napad. Severno od Zvolena se Čehi ljuto upirajo napredovanju naših kolon. V dolini Rimave smo zavzeli Tisovec, v dolini reke Slane pa so zavzeli naši čezdonavski bataljoni Rožnov ter zasledujejo bežečega sovražnika. Severno in severozahodno od Prešove (Eperješa) smo zasedli Bardejov (Bartha) in Kis-Szeben. Na ostalih delih fronte nič novega.

STAVKE V ITALIJI.

LDU. Neapolj, 11. junija. (Brezlično.) Delavci vseh strok so sklenili, stopiti v generalno stavko, da pokažejo svojo solidarnost s stavkujočimi delavci kovinske industrije, ki zahtevajo povzvišanje plač. Kljub stavki še ni nastopilo nikakoli pomanjkanje živil. Vodovod, plinarne in električne centrale delujejo redno. Tudi cestne železnice vzdržujejo reden promet v polnem obsegu. Mir se dosedaj ni kalil.

PETORICA UREJUJE IN ZASLIŠUJE.

LDU. Lyon, 11. junija. (Brezlično.) Petorica ministrov za zunanje stvari se je sestala v sredo zjutraj k posvetovanju o vprašanjih, ki se tičejo Čehoslovaške in Rumunije. Zaslišani so bili Beneš, dr. Kramář in Bratinn, ki so

poročali o čehoslovaških, oziroma rumunskih željah glede mej s Ogrsko. Petorica se bo počela podrobneje o tem predmetu in bo potem predložila svoje sklepe svetu četverice.

H. DEN ZOPET LOVI SENZACIJE. NEMCI SO SE VEDNO NEDOLŽNI.

LDU. Lyon, 11. junija. (Brezlično.) Znan nemški publicist Maksimilijan Harden opisuje v newyorškem listu »World« sedanjí položaj v Nemčiji in razlaga, kako trdovratno skuša nova nemška vlada ohraniti v nemškem narodu vero, kakršno je imel dosedaj o vzrokih vojne. Pravi, da milijoni Nemcev verujejo danes trdnje kot kdaj prej, da je bila Nemcija nedolžna žrtev zarote in zavratnega napada svojih sovražnikov. Nemški narod ne uvideva še danes, da je rabila Nemčija v vojni sredstva, ki nasprotujejo modernim načelom človekoljubja in se ne dajo niti privesti v sklad z določbami mednarodnega prava. V Nemčiji je razširjeno mnenje, da je samo blokada v svrhu izstradanja barbarstva početje, nasprotujoče mednarodnemu pravu. Harden predlaga, naj se uvede zakon, po katerem ne more biti ponovno izvoljen v parlament noben poslanec, ki je leta 1915. glasoval za vojne kredite.

Društvene vesti in prireditve.

Občni zbor »Mladike«. Društvo »Mladika« ima letos svoj občni zbor v četrtek, dne 3. julija 1919. ob 6. popoldne v mestni posvetovalnici s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika. 2. Letno poročilo tajništva. 3. Računski zaključek za preteklo upravno leto. 4. Proračun za bodoče upravno leto. 5. Poročilo računskih preglednic. 6. Volitev upravnega odbora za novo upravno dobo (§ 6 društvenih pravil). 7. Volitev računskih preglednic za prihodnje društveno leto. 8. Samostalni predlogi (§ 10, odst. 6, dr. pravil). 9. Slučajnosti. — K obilni udeležbi vabi obč. p. n. društvenice in društvenike upravni odbor.

Penzionisti južne železnice se vabijo, da prinesejo takoj lastne in vse družinske legitimacije v šolske sobe na glavnem kolodvoru, ker se opremijo s posebnim vložkom. Brez tega vložka legitimacije vseh vrst po prvem malem spranu niso več veljavne. Končni rok 25. t. m.

III. občni zbor družbe sv. Cirila in Metoda, podružnice za Grobelno in okolico se je vršil dne 1. junija t. l. na Grobelnem v gostilni Vuza, združen s pro-

sto sabavo in srečelom. Po predsednikovem nagovoru in po poročilu tajnice in blaginjskega so bili izvoljeni v podružnični odbor sledeči gospodje, gospe, oziroma gospodične: predsednik Fran Vuza, posestnik, trgovec in gostilničar, tajnik Anton Leskovec, urad. aspirant, blaginjak Fran Pogačnik, učitelj; namestniki podpredsednika Devetak Rafaela, postajenačelnika soproga, tajnica Eliza Gostič, revidenta soproga, blaginjskega Tinka Lekar, učiteljica; odborniki Josip Stritar, nadučitelj, Nežika Zupanc, gostilničarka, Katarina Metličar, posestnikova soproga, Ana Kincec, posestnica, Miha Vrabčič in Janez Gobec, posestnika; za pregledovalce računov pa Janez Znidar, posestnik in trgovec in Mihael Gala, revident. Po končanih volitvah se je razvila prostost zabava s srečelom. šaljivo pošto in pejem. Obisk je bil tako velik, da ni bilo za vse udeležence dovolj prostora. Čisti dobiček znaša čez 1000 K. K tako krasnem uspehu so pripomogli darovalci dobrotok, vrli pevec in obiskovalci prireditve s pridno licitacijo. Prav v obilnem številu so posetili prireditve zavedni Celjani, St. Jurčani, Ponkvičani in Smarčani. Nad tako sijajnim uspehom vsem najtoplejša zahvala.

Sestanek štajerskih užijniških uradnikov se je vršil dne 8. junija t. l. v Narodnem domu v Celju. Predsednik sestanka g. Matija Pumer iz Mozirja je vse navzoče tovariše prišlo pozdravil, nakar je oddal besedo g. Josipu Zorku, vodji užijniškega urada v Celju. Gospod Josip Zorko je potem v obširnem govoru razpravljal o bedi in siromaštvu štajerskih darčarjev, katerega ni mogoče več prenašati. Zahteval je energično, da se štajerskih užijniških uradnikov ne sme ločiti pri plači od kranjskih, ker vendar oravljajo enako službo, živijo v isti Jugoslaviji in morajo prenašati enako dragino. Povdarjal je, da so sami krivi, ker se niso poprej brigali, upali so pač, da bo vlada sama uredila, a ker se po tako dolgem času ni nič storilo, so primorani vladi postaviti zahteve, katere upajo, da jim tudi ona kot jugoslovanska demokratska vlada odobri, ker ni nič pretiranega, ampak samo toliko, da bi lahko tudi štajerski užijniški uradniki živeli kot se človeku spodobi. kar pa sedaj ni več mogoče. Opozoril je tudi vse navzoče tovariše, naj svojo službo še naprej vestno opravljajo, z zaupanjem, da jim bo vlada položaj v kratkem zboljšala. Čim se tudi položaj vladi natančno pojasni. Sestavila se je primerna resolucija, s katero se podasta dva tovariša v Ljubljano k vladi. V odbor so se izvolili sledeči tova-

riši: Josip Zorko, predsednik, Celje; Matija Pumer, njega namestnik, Mozirje; odborniki: Franc Calhen, Maribor; Martin Srebotan, Trbovlje; Feliks Krasovec, Polčane; Josip Lukman, Vransko; namestniki: Aleksander Fric, Konjice; Jurj Pharant, St. Peter. Sav. dolina; Franc Koder, Rače pri Mariboru.

Aprovizacija.

V soboto bo delila aprovizacija juž. železnice sveže telečje meso po 11 kron kilogram.

Nakazovanje soli trgovcem. Ker je nemška sol že dospela v Ljubljano, se prodajalci sladkorja vabijo, da se zglasijo pri g. Jelačinu, trgovcu na Rimske cesti in sicer: iz I., II. in III. okraja dne 12. junija, iz IV., V. in VI. okraja dne 13. junija, iz VII. do X. okraja dne 14. junija.

Nakazila za moko naj si preiskujejo peki v ponedeljkih in petkih, trgovci pa v sredo in soboto, vselej ob devetih popoldne v mestni posvetovalnici. V nujnih slučajih izdajajo se nakazila vsaki dan — izvzemaj v torkih — od enajste do dvanajste ure popoldne.

Sol se nakazuje — dokler je je še kaj v zalogi — izključno le v torkih od 8 do 11. ure popoldne v mestni posvetovalnici. Brez legitimacije soli ni dobiti.

Za otroke do 6 let, katere se je vpisalo pri g. Orehu v Udmatu se bodo delile nakaznice za konzervirano mleko v občinski pisarni na Selu dne 13. t. m. od 2.—4. ure popoldne. Na zamudnike se ne bo oziralo.

Razne stvari.

Kako so Francozi plačevali Nemcem vojno odškodnino leta 1871/72. Pet milijard je znašala francoska vojna odškodnina, Meseca februarja 1871 je rekel Bismarck Thiersu: V oktobru sem zahteval št. i milijarde, ali sedaj potrebujemo šest milijard. Thiers je začuden vskliknil: Kaj, šest milijard! Bismarck je odvrnil: Da, šest milijard. Nemčijo je stala vojna štiri milijarde. Po dolgem pogajanju s finančniki je bilo dogovorjeno, da plača Francija pet milijard. Nikdo izmed močnikov v Evropi se ni oglašil proti kruti nemški zahtevi. Sel pa je v Versailles takratni predsednik švicarske republike Kern, ali knez Bismarck za je, kaj da dela tu in kaj se briga za reči, ki se tičejo Nemčije in Francije. Dostavil je pomembno: ako Francija ne plača, se prične vojna.

znova. Dne 10. maja 1871 je bil v Frankfurtu podpisan mir in določeno, da tokom 40 dni po podpisu mora biti plačana prva polovica milijarda in v šestih mesecih dve nadaljni polovici, končna polmilijarda je imela biti plačana 1. maja 1872. Šest departementov in belofortske utrdbe je bilo zasedenih po nemški vojni do plačila treh poslednjih milijard. Mesec za mesecem so vozili na voz s stražo pruskimi vojaki vojaško skladišče v Francijo.

Poizvedbe.

Izgubila se je srebrna doza za tobak z monogramom A. M. v soboto, dne 7. junija popoldne v središču mesta. — 100 kron nagrade dobi pošten najditelj, ki jo odda v upravnistvo »Slovenskega Naroda«.

Sveženj ključev (7 komadov) je bilo najdenih pri glavnem kolodvoru. Izgubitelj jih dobi pri policijakem ravnanju.

Franc Givar, M. - G. - Kurs št. 117 vojna pošta 551 je zadnjikrat pisal z italijanskega bojišča dne 12. oktobra 1918. Kdor bi kaj vedel o njem, naj to sporoči Josipu Grumu, Dvor 25, via Straža, Dolenjsko. Stroški se povrnejo.

Zgubil se je mlad pes Foxterrier, na ovratniku ima ime M. Blaznik, Stari trg 12. Prosi se, da se ga proti nagradi nazaj pripelje v trgovino Blaznik, Stari trg.

Koza se je zatekla. Pojzve se Am-brožev trg 3/II.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar. Lastništvo in tisk »Narodne tiskarne«.

Poslano.*

Važno za salonske orkestre.

Radi subskripcije za novo izdanje glasb za orkester komponista Ant. Jakla naj se p. n. interesente blagovoliho obrniti na trgovino z muzikalijami

Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno, kolikor določa zakon.

Spomnajte se Družbe sv. Cirila in Metoda.

Dobro ohranjen landauer se prod. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se v Mengšu, pivovarna. 5897

Kupim 600 kg lepih ječ. Poizve se

! SVETLA !

Svetilja, žarnice, elektrotehnični predmeti, (izdelci svetovne slovenske tvornice.) Generalna reprezentanca za eni gros v kraljestvu SHS

JANKO POGACAR, ZAGREB, 1882
Začasno Ljubljana, Ilirska ulica št. 29/A.

Svedske kapljice avstransko pokušano ljekovito sredstvo protiv prebavnih organa i svim bolestinama želuca. Usled njihove djelatnosti i ugodnog nagorog teka jesu već više od stotine godina najobjavljenije djetičko domaće sredstvo. Podražuje tek, jačaju želudac, pospešuju probavu, oblažuje grčeve, razređuju sokove i uređuje stolicu. Odstranjuju mučnina, podražaj na povraćanje, žgaravica i ostale želučane tegobe. Prave su, samo su „Salvator“ markom.

S. MITTELBACH, „Salvator“ lekarna i drogerija Zagreb, Jelačićev trg 2.

Tehnično izobražen moški

iz strojne in kotelske stroke, z dobrimi razmerami do industrije, priden in gibčen akviziter, ki poleg jugoslovanščine če mogoče govori češko ali nemško, se pri prvovrstni čehoslovaški firmi sprejme za zastopnika. — Ponudbe pod »Erstklassige Kraft 4076« an Haasenstein & Vogler, A. G., Praga, Ferdinanda 24. 5929

Naznanilo.

Naznani se, da se pri Legatu v Lesceh (nasproti kolodvoru) zopet oddajajo čedno opremljene sobe z dobro hrano po zmernih cenah za letoviščarje. — Vprašati je pri lastnici

J. Legat, Lesce, Gorenjsko.

Blejsko jezero, Bled, Gorenjsko.

Hotel Malnar in hotel Triglav priporočata svoje lepe, na novo opremljene sobe. Električna razsvetljava! Izborna in zadostna prehrana. Lastna jezerska kopališča in čolni. Zmerne cene!

Št. 658/pr.

5916

Razglas.

Izpraznjena je služba gledališkega mojstra v narodnem gledališču v Ljubljani ter se razpisuje v popolnitev. Služba je provizorna ter jo je nastopiti 1. julija 1919.

Reflektanti na to službo naj pošljejo svoje s potrebni dokazili opremljene do 22. junija 1919 ponudbe podpisani komisiji. V ponudbi je navesti zahteve, ki jih reflektant stavi.

Komisija za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave. V Ljubljani, dne 11. junija 1919.

MODNI SALON

STUCHLY - MASCHKE

LIUBLJANA — ZIDOVSKA UL. 3 — DVORSKI TRG 1.

priporočata največjo izbiro

finih slamnikov, svilenih klobukov in čepic za dame in deklice.

Popravila se sprejemajo in točno izvrše.

Ing. Dr. Miroslav Kasa

oblastveno poverjeni stavbni inženir.

Specijalno stavl. podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hilšerjeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno inženirske stroke.

Tehnična mnenja. zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Trgovina vina na veliko

Andrija Golubič

Zagreb, Jurišićeva ulica 10.

PRODAJE:

Vino belo in rdeče, staro in novo, moslavinsko, graševino. Rum najboljšje vrste do 40% jakosti, fini aroma, Slivovko lanskno in dveletno, enkrat in dvakrat žgano, do 40% jakosti, od modrih bosanskih sliv, najboljših obče. Vse na vagonne in manjših količinah, hitro in točno odpremljanje! Posređujem za vsakovrstno nabavo živil, gospodarskih proizvodov itd. — Zastopnik za Ljubljano in okolice

Ivan Koželj, Tržaška cesta št. 27.

DRVA

meterska, žagana in cepijena se dobijo v Kolodvorski 31.

Kompletna mlatilna garnitura, benedictova lekomobilna 10 HP, pisalni stroj Schmidt-Premier ceno pri

A. BINDER, Hausmannstrasse bei Graz. 5921

Slavnemu občinstvu in vsem novoporočencem priporočam svojo veliko zalogo

: pohištva :

kakor; ohrane za spalnice, jedilnice, kuhinje s popolno opremo po najnovejšem slogu iz trdega in mehkega lesa trdika

I. Pretnar & M. Poličar, stroj. mizarstvo, Milno 51. - Bled, Gorenjsko.

V zalogi vedno vsakovrstne rakve in čebelarški panji po Zlenderjevem slogu. Cenjena naročila se izvršujejo točno po zmernih cenah.

Lepo posestvo

v Celju se zaradi premenjenih razmer takoj proda.

Obstoji iz močno zidane enonadstropne hiše, zidanega gospodarskega poslopja, velikega dvorišča s sadnim drevjem, cvetličnjakom, vrtom za zelenjavo in njivo s studencem. V hiši je 14 sob s posebnim vhom, med temi 5 v podstrešju, dve predsobi, kuhinja, kopalna soba, pralnica, podstrešje in klet. Električna razsvetljava, telefon in vodovod. 10 sob in kopalnica s hišno opremo in perilom ali brez tega. Ponudbe naslovljene na **Coljo, Banja-min Ipavčeva ulica 20** (Gizelina cesta) 5948

INDUSTRIJALCI!

Večja stavba z dvoriščem in sadnim vrtom vodi in državni cesti poleg kolodvoru se proda. Cenj. Vprašanja na **Leo Knez, Krško.** 5860

Fran Ksav. Sladič

Marija Čamernikova

poročena

Ljubljana, 9. junija 1919.

Sloviti zdravilni vrelci (kopališče)

Krapinske Toplice (Hrvatska)

zdravilo z zanesljivim uspehom vse vrste revmatičnih afekcij mišic in členkov, protin, vse živčne bolezni (ishias, nevralgija, histerija, bolečine v hrbtenici), dalje vse kronične bolezni na ledvicah in mehurju, zastrupljanje s kovinami in kožne bolezni. Pri ženskih boleznih vplivajo dobrodejno na nervozne pojave v klimakteriju, pri vnetjih maternice ter eksudatih. **Watanabe** informacije in prospekte daje zastoj ravnanjstvo.

Izvozna i uvozna tvrtka Lavoslav Poljak i drug

Središnica: SPLIT, Dalmacija.

Podružnice: Rijeka, Makarska, Beč (Wien) I. Rotenturmstrasse 11.

Bavi se samo na velike

izvozom i kupovanjem: svih domaćih zemaljskih proizvoda, južnog voća, žitarica, ljekovitih bilja, eteričnih i jestivih ulja itd.

uvozom i prodajom: inozemnih proizvoda, svakovrsne prekomorske robe itd.

3533 Brzojavni naslov: Poljakdrug.

MEDVED

Trgovca z namiznimi kuglami se priporočam

J. MEDVED iz Gorice nastoj v Ljubljani, St. Petra ulica 7.

Razglas.

Uprava provizorne dravske divizijske oblasti bo razprodala 102 m. ravn. označene goveje kože. Drazba se vrši dne 14. junija 1919 ob 9. uri dop. na dvorišču vojaške klavnice ob Mesarski c. (nasproti mestni klavnici).

Mestni magistrat ljubljanski, dne 11. junija 1919.

Termalno kopališče

„BOFGASTEIN,,

je otvorjeno od 1. junija.

Prehrana zagotovljena. — Pojasnila daje zdraviliška komisija Hofgastein. — Dohodna dovolila izposluje ravnatelj R. Käfer, Salzburg, Franz Josefstrasse 12.

Letovišče Poljče na Gorenjskem.

617 m nadmorske višine, svež gorski zrak, proti mrzlim severnim vetrovom zavaro: ano od Karavank, krasna senčnata izprehajališča, lepi izleti po okolici kakor tudi na gore, kopališče, ribolov, tennis. — Električna razsvetljava, vozovi na kolodvor Lesce kakor tudi za izlete na razpolago, v hotelu pošta, brzojav. — Sob. za letoviščarje je 45 na razpolago. — Za rekonvalescente, slabokrvne zračna lopa in solčne kopeli. — Pojasnila in prospekte daje

lastnica hotela **STURM.**

Srbečito, hraste, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir. postav. varovano „SEKAB-FORM“-mazilo. Popolnoma brez duha in ne maže. Poskusni lonček K 3—, veliki K 5—, porcija za rodbino K 12—.

Dr. E. Flesch's Kronen-Apotheke (Győr), Raab Ogrsko. Zaloge za Ljubljano in okolice: Lekarna „pri slatnem jelenju“, Ljubljana, Marijin trg. 5958

Pozor na varstveno znamko „SEKAB-FORM“

Javna dražba

raznega kmetijskega orodja in strojev za spravljanje sena, plugov, vozov, košij, sani, tohtnic itd. se vrši v ponedeljek, dne 16. junija t. l. v žrebcarni na Selu pri Ljubljani. Drazba se prične ob 10. uri dopoldne.

Poverjenišstvo za kmetijstvo dež. vlade za Slovenijo v Ljubljani, dne 7. junija 1919.

Načelnik: Prelat Kalan I. r.

Banatska moka

Komisija „BALKAN“

predaja dokler traja zaloga

Ilepo belo moko

kuhe in za kruh. Oddaja samo cele vreče.

Elektromotorje

ter vse predmete s kibikom in močnim tokom (telefone, kabije itd.)

dobavlja izredno ceno

Arthur Prager,

Dunaj (Wien) IX, Porzellangasse 52. Telefon VIII/5755.

Interesenti, ki pridejo na Dunaj, naj ne pozabijo zahtevati odru.

Razkrinkani Habsburžani!

Senzacionalna knjiga

„Moja preteklost“

od grofice Larischeve, načelnice cesarice Elizabete je izšla ravnokar v slov. prevodu v založbi Umet. propagande v Ljubljani, Sodna ulica 5, kjer se od četrtka naprej tudi dobi. Predznanba naročil tudi tam.

Pripomba: Predrečena knjiga je brez vsake literarne cene. Pač pa svedoč — pisana od nečakine cesarice — ne samo o njeni moralni revščini, ampak o popolni propasti krogov od nedavna najvišjih. Smatramo jo le kot dobro sredstvo, da se iztebijo zadnje sledi spoštovanja do Habsburžanov pri nas. Zaradi tega ta izdaja.

Založništvo.

Krasna umetniška reprodukcija v več barvah

ZNAMENITE GROHARJEVE SLIKE

PRIMOŽA TRUBARJA

USTANOVITELJA SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI

Visoka 66 cm in široka 55 cm je najlepši okras vsake slovenske hiše. Ta reprodukcija je spleh najlepših in najdovršenejših barv iz naše slovenske.

Cena s pošto kron 5-50

NAR. KNJIGARNA V LJUBLJANI, PRE-SERNOVA UL. ST. 7